

An illustration of a person in a black jumpsuit and cap, standing on a wooden ladder and painting a black silhouette of the European map with a brush. The person is holding a bucket labeled 'WPR' in their left hand. The map is overlaid with a green grid. The background is a light beige color.

Plany strategiczne WPR: Nowy Zielony Ład czy bezład?

DOGŁĘBNA ANALIZA SIĘDMIU
PRZYPADKÓW KRAJOWYCH

Friends of the Earth Europe prowadzi kampanie na rzecz zrównoważonych ekologicznie i społecznie sprawiedliwych społeczeństw, zrzesza ponad 30 organizacji krajowych z tysiącami lokalnych grup i jest częścią największej na świecie oddolnej sieci ekologicznej Friends of the Earth International.

Raport powstał przy pomocy Instytutu Europejskiej Polityki Ekologicznej (IEEP).

Projekt i ilustracje: www.marmelade.be

Friends of the Earth Europe

Rue d'Edimbourg 26, 1050 Brussels, Belgium
info@foeeurope.org www.foeeurope.org
twitter.com/foeeurope facebook.com/foeeurope

Niniejszy raport został sfinansowany w ramach programu IMCAP Unii Europejskiej. Treść tej publikacji przedstawia wyłącznie poglądy autora i jedynie autor ponosi za nią odpowiedzialność. Komisja Europejska nie przyjmuje żadnej odpowiedzialności za wykorzystanie zawartych tu informacji.

GLOSARIUSZ

AECM: Zobowiązania w ramach działań rolno-środowiskowo-klimatycznych. Instrumenty motywacyjne WPR finansowane z drugiego filaru, które polegają na płatnościach dla rolników z tytułu dobrowolnych zobowiązań środowiskowych związanych z ochroną i poprawą stanu przyrody oraz ochroną krajobrazu. (Agri-environmental-climate Measures)

WPR: Wspólna Polityka Rolna

KPS: Krajowy Plan Strategiczny

EFRROW: Europejski Fundusz Rolny na Rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich

EFRG: Europejski Fundusz Rolniczy Gwarancji

Ekoschemat: Systemy płatności finansowane z pierwszego filaru, mające na celu ochronę środowiska i klimatu.

EZŁ: Europejski Zielony Ład

GAEC: (DKR) Praktyki dobrej Kultury Rolnej zgodnej z ochroną środowiska. Normy mające na celu dojście do zrównoważonego rolnictwa. Utrzymywanie gruntów w dobrej kulturze rolnej zgodnej z ochroną środowiska jest bezpośrednio związane z takimi kwestiami jak: minimalny poziom utrzymania, ochrona wód i gospodarowanie wodą, erozja gleby, materia organiczna gleby, struktura gleby. Normy te muszą być przestrzegane przez europejskich rolników otrzymujących płatności bezpośrednie lub wybrane płatności na rzecz rozwoju obszarów wiejskich.

SMR: Wymogi podstawowe w zakresie zarządzania wynikające z obowiązujących przepisów krajowych wdrażających przepisy UE. Wszyscy rolnicy, niezależnie od tego, czy otrzymują wsparcie w ramach WPR, czy też nie, muszą przestrzegać podstawowych wymogów w zakresie zarządzania (SMR). SMR uwzględniają przepisy UE dotyczące zdrowia publicznego, zdrowia zwierząt i roślin, dobrostanu zwierząt i ochrony środowiska. Razem z wymogami GAEC tworzą „zasady wzajemnej zgodności”.

UR: Użytek rolny.

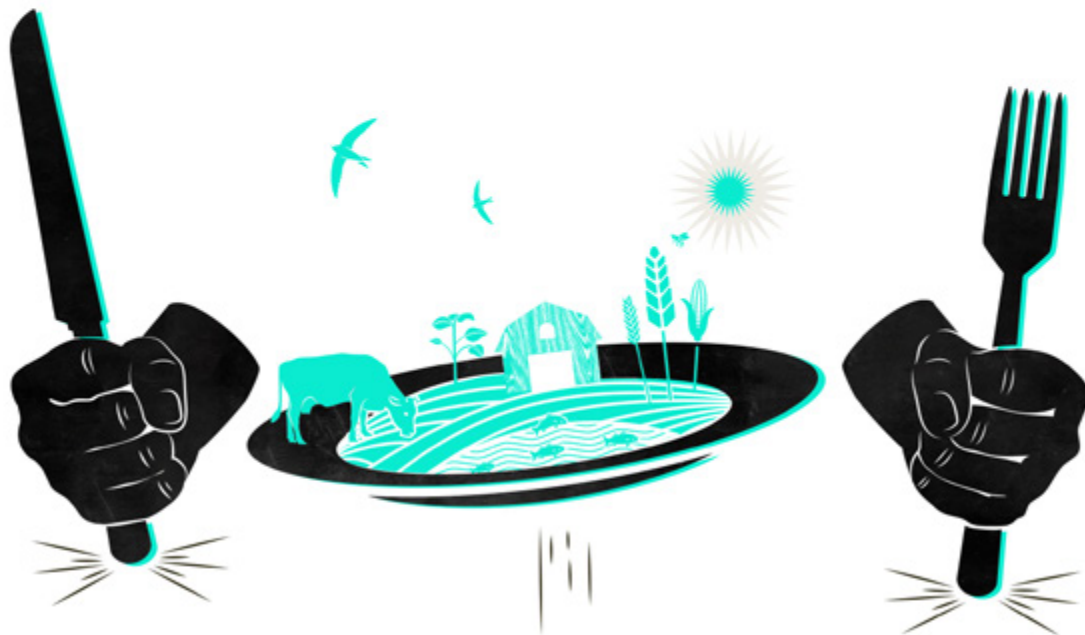
Plany strategiczne WPR: Nowy Zielony Ład czy bezład?

DOGŁĘBNA ANALIZA SIEDMIU PRZYPADKÓW KRAJOWYCH

STRESZCZENIE

4	WPROWADZENIE	
5	System produkcji żywności i rolnictwo, jakiego pragniemy	
5	Cele Europejskiego Zielonego Ładu	
6	Wkład WPR w system, którego pragniemy	
9	DOSTĘPNE PLANY STRATEGICZNE WPR: CO MOŻEMY Z NICH WYCZYTAĆ?	
10	Austria	
12	Czechy	
14	Dania	
16	Malta	
18	Polska	
20	Hiszpania	
22	Szwecja	
24	PODSUMOWUJĄC: PRZEGLĄD KRAJOWYCH PROPOZYCJI	
28	PODSUMOWANIE	
29	Nasze zalecenia	
30	ZAŁĄCZNIK 1: Metodologia	

WPROWADZENIE

Wspólna Polityka Rolna (WPR) jest donośnym aktem prawnym, który może zarówno pomóc w osiągnięciu, jak i doprowadzić do porażki celów flagowego programu Unii Europejskiej pt. Zielony Ład i strategii „Od pola do stołu”.

WPR jest najważniejszą polityką rolną Unii Europejskiej – określa priorytety finansowe dla produkcji żywności i odpowiada za około 30% budżetu UE. Ten wprowadzony 60 lat temu program przede wszystkim wzmacnił intensyfikację rolnictwa z korzyścią dla agrobiznesu i dużych gospodarstw rolnych, przy jednoczesnym zaniedbaniu drobnych producentów żywności i przyrody.

Nowa WPR, która będzie realizowana od 2023 r., została opisana przez Komisję Europejską jako „bardziej sprawiedliwa i proekologiczna”. Chociaż nowa WPR uwzględnia pewną retorykę proekologiczną oraz wprowadza działania prośrodowiskowe i prospołeczne, to jednak nadal jawi się jako niewykorzystana szansa na wsparcie przejścia na bardziej zrównoważone modele produkcji żywności¹. Nowe działania są wybrakowane i nadal nagradzają rolników głównie na podstawie wielkości ich pól, a nie tego, co robią na rzecz klimatu i różnorodności biologicznej².

Na państwach członkowskich spoczywa teraz odpowiedzialność za tworzenie krajowych planów strategicznych dla

WPR, które wykraczają poza ograniczone zobowiązania w ramach tego programu. Pozwoli to na wykorzystanie dostępnych funduszy na działania spełniające cele Europejskiego Zielonego Ładu. Niestety, jak zauważyło kilka organizacji pozarządowych, większość krajowych planów strategicznych może nie spełnić tych celów³.

Niniejszy raport zawiera ocenę planów strategicznych WPR (zwanymi dalej planami lub KPS) siedmiu państw członkowskich UE: Austrii, Czech, Danii, Malty, Polski, Hiszpanii i Szwecji⁴. W opracowaniu wykorzystano analizy przeprowadzone przez krajowe organizacje zrzeszone we Friends of the Earth Europe⁵. Koncentrujemy się w tej publikacji na określeniu prawdopodobnego wkładu planów w realizację związanych z rolnictwem celów Europejskiego Zielonego Ładu (dalej zwanego też EZŁ), w szczególności strategii „Od pola do stołu” i „Strategii na rzecz różnorodności biologicznej” oraz prawdopodobnego ich oddziaływania na drobnych rolników i producentów, jak również oceniamy wsparcie dla uczciwych warunków pracy robotników rolnych.

1 <https://friendsoftheearth.eu/press-release/cap-fails-small-farmers-and-the-environment-yet-again/>

2 <https://friendsoftheearth.eu/publication/the-re-cap-does-the-eus-new-farming-policy-match-eu-green-deal-goals/>

3 <https://eeb.org/cap-national-strategic-plans-will-fail-to-deliver-on-european-green-deal-environmental-and-climate-objectives-ngo-assessment-reveals/>

4 Analiza opiera się na publicznie dostępnych planach strategicznych WPR przedstawionych w momencie sporządzania niniejszego raportu (tj. ocenionych przed marcem 2022 r.), a zatem nie uwzględnia potencjalnych zmian wprowadzonych po tym terminie.

5 Załącznik 1 zawiera pełną metodologię

System produkcji żywności i rolnictwo, jakiego pragniemy

Przejsie na sprawiedliwy i ekologiczny system produkcji żywności i rolnictwo wymaga wprowadzenia fundamentalnych zmian w sposobie produkcji i dystrybucji żywności w UE. Niezbędne jest przejście na systemy żywnościowe oparte na zasadach suwerenności żywnościowej i praktykach agroekologicznych, które są korzystne dla bioróżnorodności, zdrowia gleby i klimatu, a także które chronią prawa rolników.

W 2020 r. Komisja Europejska opublikowała strategię „Od pola do stołu” i „Strategię na rzecz różnorodności biologicznej” w ramach swojego flagowego programu Zielonego Ładu. Jest on daleki od doskonałości, ale wyznacza kilka ważnych celów, które mogą wprowadzić wiele zmian. Niestety, polityka publiczna UE, w tym WPR, nie uwzględniła tych elementów w namacalny sposób, a zamiast tego nadal promuje i wspiera rolnictwo przemysłowe kosztem drobnych rolników i przyrody.

Suwerenność żywnościowa: Prawo ludzi do zdrowej żywności zgodnej z wymogami kulturowymi, produkowanej ekologicznie i zrównoważonymi metodami oraz ich prawo do określania własnych systemów żywnościowych i rolniczych⁶.

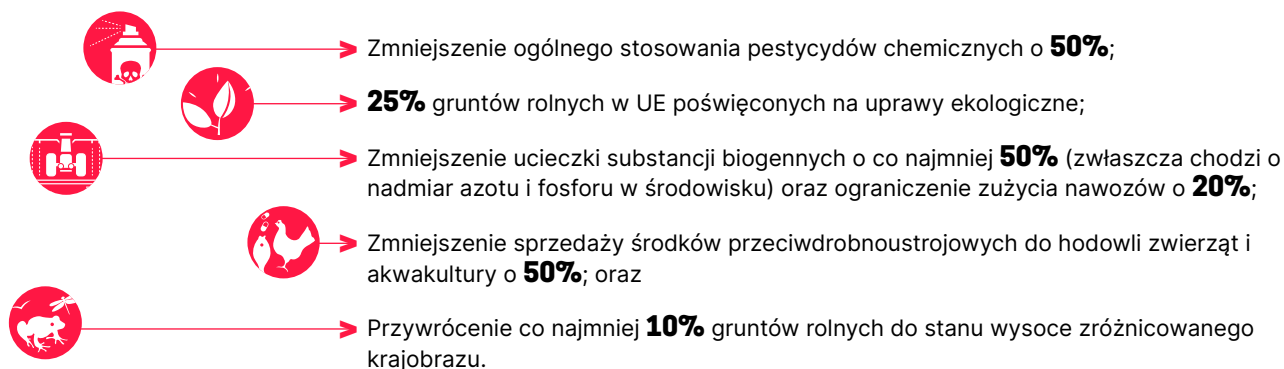
Agroekologia: System produkcji żywności oparty na zasadach ekologicznych, społecznych i politycznych, ceniący zdrowe i różnorodne agroekosystemy i sieci społeczne, minimalizujący nakłady zewnętrzne, zapewniający producentom środki do życia oraz pożywną żywność dostępną dla wszystkich.

⁶ <https://nyeleni.org/IMG/pdf/DeciNyeleni-en.pdf>

Cele Europejskiego Zielonego Ładu

Strategia „Od pola do stołu” i strategia dotycząca różnorodności biologicznej zawarte w EZŁ mają uczynić nasz system produkcji żywności sprawiedliwszym, zdrowszym i bardziej przyjaznym dla środowiska. Strategie te określają kilka celów związanych z rolnictwem:

Strategia „Od pola do stołu” ma również uczynić nasz system produkcji żywności sprawiedliwszym i zdrowszym poprzez zapewnienie zarówno godziwych dochodów dla producentów rolnych, jak i przystępnych cenowo i zdrowych produktów spożywczych dla konsumentów.

Wkład WPR w system, którego pragniemy

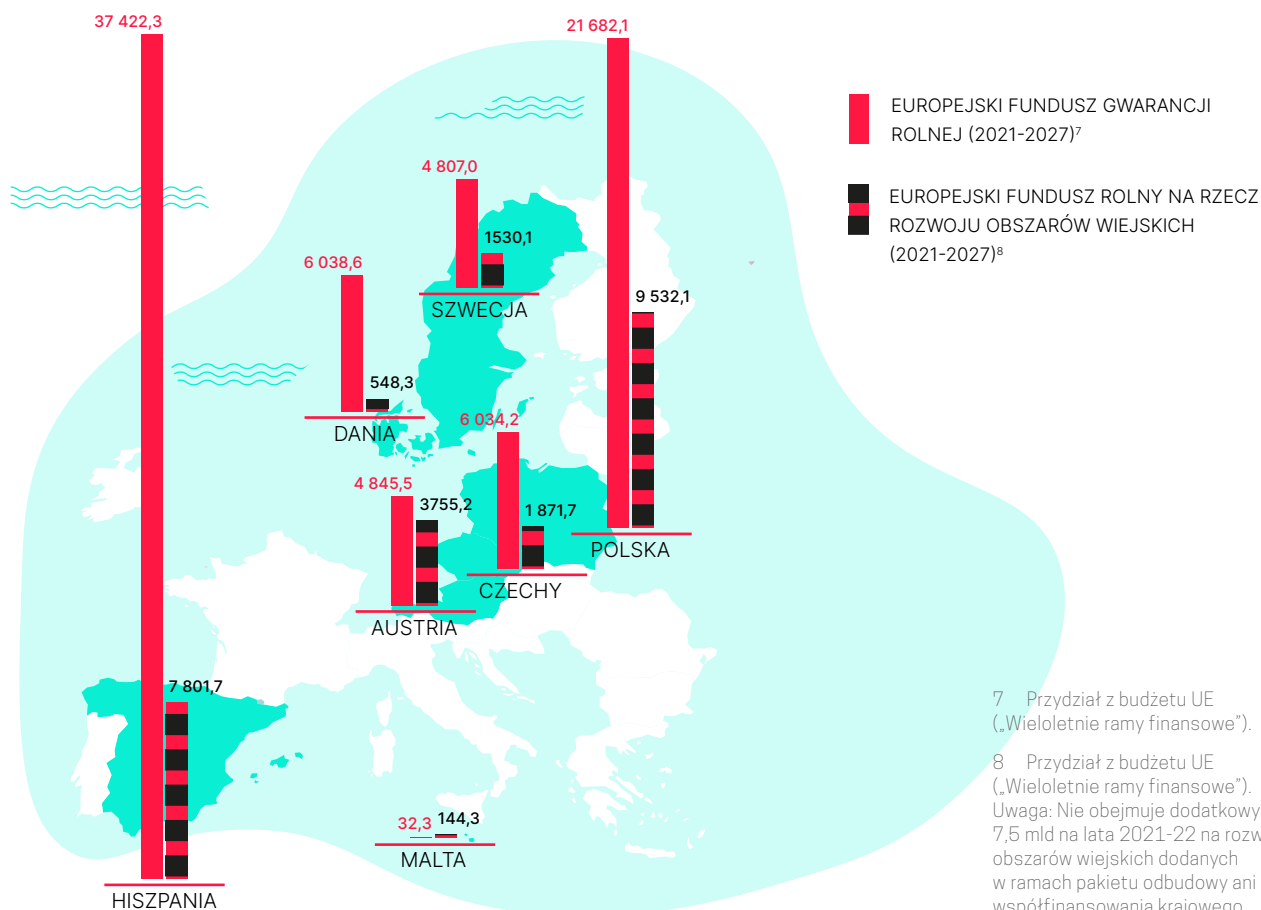
Nowa WPR będzie realizowana od 2021 do 2027 r., a nowe przepisy wejdą w życie w 2023 r. Całkowity budżet polityki wynosi około 387 miliardów euro, czyli prawie jedną trzecią całkowitego budżetu UE. Dzięki temu WPR jest potężnym narzędziem kształtowania naszych systemów żywnościowych i rolnych.

Budżet WPR jest podzielony na dwa fundusze:

1. Europejski Fundusz Gwarancji Rolnej (EFRG, znany również jako „Filar I”), którego łączna kwota wynosi 291,1 mld euro w latach 2021–2027 (w cenach bieżących). Mówiąc ogólnie, jest to fundusz „wsparcia dochodów” dla rolników; oraz

2. Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW, znany również jako „Filar II”), który w latach 2021–27 wynosić będzie 95,5 mld euro. Jest on również zwany filarem rozwoju obszarów wiejskich, w ramach którego finansuje się szersze działania (środowiskowe i inne) dla rolników, innych osób gospodarujących gruntami oraz pozostałych podmiotów niezarządzających gruntami na obszarach wiejskich.

Państwom członkowskim opisanym w niniejszym raporcie przydzielono następujące kwoty WPR z całkowitego budżetu UE na lata 2021–27 (w mln euro):

Dalsze rozporządzenia ws. WPR⁹ określają zasady wydatkowania pieniędzy. Rozporządzenie główne wymaga, aby państwa członkowskie opracowały KPS obejmujące zarówno wydatki w ramach Filaru I, jak i Filaru II. Należało je złożyć do stycznia 2022 r.

- **Zawiera ono też pewne wymagania środowiskowe**, takie jak: nowe obowiązkowe wymagania dla beneficjentów, w tym dotyczące ochrony gleb bogatych w węgiel (torfowiska i tereny podmokłe), płodozmianu (zamiast dywersyfikacji upraw¹⁰), lecz z możliwymi odstępstwami, oraz niewielki wzrost powierzchni gruntów ornych, które muszą być pozostawione przyrodzie.
- **Inne wymogi środowiskowe pozostają takie same w porównaniu z poprzednią WPR – np. przepisy dotyczące minimalnej pokrywy glebowej**, utrzymaniu trwałych użytków zielonych i nieorania „wrażliwych pod względem środowiskowym” trwałych użytków zielonych na obszarach chronionych (obszary Natura2000).
- **25% Filaru I powinno być przeznaczane na ekoschematy** (choć są pewne odstępstwa). Ekoschematy to dobrowolne programy wspierające praktyki, które powinny być dobre dla środowiska, klimatu lub dobrostanu zwierząt (kryteria dla ekoschematów ustanowione w WPR są jednak bardzo szerokie i mogą obejmować środki, które nie przynoszą korzyści dla środowiska lub czynią to w sposób ograniczony).
- **35% Filaru II poświęcono na cele środowiskowe i klimatyczne** (w sposób ograniczony do pewnych działań).

W zakresie działań dla drobnych rolników wyróżnia się:

- **Obowiązkową płatność redystrybucyjną w wysokości 10%, chociaż są też pewne klauzule rezygnacji (opt-out) dla państw członkowskich.** Istnieje również opcjonalna płatność dla drobnych rolników (maksymalnie 1250 euro rocznie). Jednak państwa członkowskie mogą nadal ustalać minimalne progi określające, kto może otrzymać wsparcie, co oznacza, że gospodarstwa poniżej określonej wielkości mogą zostać wykluczone z otrzymywania jakiegokolwiek finansowania.
- **„Uwarunkowanie społeczne” w celu poprawy warunków pracy pracowników rolnych.** Wprowadzono dodatkowe kontrole beneficjentów WPR pod kątem zgodności z różnymi aktami prawa pracy UE. Państwa członkowskie muszą wdrożyć te nowe zasady dotyczące uwarunkowań społecznych najpóźniej do początku 2025 r.

Zdecydowana większość płatności w ramach WPR (zarówno w Filarze I, jak i w Filarze II) pozostaje jednak płatnościami obszarowymi (na hektar), co powoduje, że dotacje trafiają głównie do rolnictwa przemysłowego i prowadzą do problemów środowiskowych, koncentracji gruntów i nierówności dochodów gospodarstw rolnych.

Nie ma również prawnego związku między WPR a EZŁ, ponieważ Komisja Europejska wprowadziła EZŁ w 2019 r., po opublikowaniu propozycji nowej WPR, i odmówiła jej zmiany pomimo niezliczonych protestów naukowców, organizacji pozarządowych i drobnych rolników.

Zamiast tego Komisja opublikowała dokument na temat powiązań między WPR a EZŁ i potwierdziła, że zapewni ich harmonizację¹¹. Ma to w dużej mierze opierać się na procesie „planowania strategicznego WPR”, w ramach którego państwa członkowskie zostały poproszone o przeprowadzenie oceny swoich potrzeb krajowych w odniesieniu do wszystkich celów WPR, zaproponowanie środków mających na celu zaspokojenie tych potrzeb i wyznaczenie celów w zakresie tych środków. Państwa członkowskie były również zobowiązane do włączenia do swoich planów w ramach WPR załącznika dotyczącego ich wkładu w cele EZŁ w zakresie rolnictwa. W chwili pisania tego tekstu w przypadku większości celów tylko niewielka liczba państw członkowskich podała te dane¹².

W dokumencie powiązano również cele Zielonego Ładu dla rolnictwa ocenione w niniejszym sprawozdaniu z odpowiednimi „wskaźnikami rezultatów WPR”, dla których państwa członkowskie będą musiały ustalić cele, wraz z odpowiednimi wskaźnikami wpływu, jak opisano w poniższej tabeli¹³:

9 <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=OJ:L:2021:435:TOC>

10 Praktyka uprawy więcej niż jednej odmiany roślin należących do tego samego lub różnych gatunków na danym obszarze.

11 https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/food-farming-fisheries/sustainability_and_natural_resources/documents/analysis-of-links-between-cap-and-green-deal_en.pdf

12 Z wyjątkiem rolnictwa ekologicznego, dla którego 19 państw członkowskich podała wartość krajową lub cel krajowy. Patrz <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-7022-2022-INIT/en/pdf>

13 Uwaga: autorzy zaktualizowali liczby wskaźników, aby odzwierciedlić te z ostatecznego rozporządzenia dotyczącego planów strategicznych WPR.

Cel Zielonego Ładu ¹⁴	Wskaźniki oddziaływania (określone w Załączniku I) lub Wskaźniki kontekstowe (przewidziane w prawodawstwie wtórnym)	Wskaźniki produktu i rezultatu (zgodnie z Załącznikiem I)
 Zmniejszenie o 50% stosowania pestycydów chemicznych i ich zagrożenia do 2030 r. ➤ Zmniejszenie o 50% stosowania pestycydów wysokiego ryzyka	➤ I.18 Zrównoważone i ograniczone stosowanie pestycydów: zagrożenia, stosowanie i wpływ pestycydów	➤ R.24 Zrównoważone i ograniczone stosowanie pestycydów: udział wykorzystywanej powierzchni użytków rolnych (UR) w ramach wspieranych szczególnych zobowiązań, które prowadzą do zrównoważonego stosowania pestycydów¹⁵ w celu zmniejszenia ich zagrożeń i skutków, takich jak wyciek pestycydów
 Zmniejszenie o 50% sprzedaży środków przeciwdrobnoustrojowych dla zwierząt gospodarskich i stosowanych w akwakulturze do 2030 r.	➤ I.28 Ograniczenie stosowania środków przeciwdrobnoustrojowych u zwierząt gospodarskich: sprzedaż/stosowanie środków przeciwdrobnoustrojowych u zwierząt służących do produkcji żywności	➤ R.43 Ograniczenie stosowania środków przeciwdrobnoustrojowych: odsetek jednostek żywego inwentarza (DJP - Duża Jednostka Przeliczeniowa inwentarza) objętych wspieranymi działaniami mającymi na celu ograniczenie stosowania środków przeciwdrobnoustrojowych (zapobieganie/redukcja)
 ➤ Zmniejszenie wycieku substancji biogennych o co najmniej 50% do 2030 r. ➤ Zmniejszenie zużycia nawozów o 20% do 2030 r.	➤ I.15 Poprawa jakości wody: bilans składników biogennych brutto na użytkach rolnych	➤ R.21 Ochrona jakości wód: udział gruntów rolnych objętych zobowiązaniami dotyczącymi jakości zbiorników wodnych ➤ R.22 Zrównoważone zarządzanie substancjami biogennymi: udział gruntów rolnych objętych zobowiązaniami związanymi z ulepszoną gospodarką substancjami biogennymi
 25% powierzchni użytków rolnych w systemie rolnictwa ekologicznego do 2030 r.	➤ C.33 Użytki rolne objęte rolnictwem ekologicznym	➤ R.29 Rozwój rolnictwa ekologicznego: odsetek wykorzystywanej powierzchni użytków rolnych objętej wsparciem w ramach WPR z tytułu rolnictwa ekologicznego, w podziale na utrzymywanie i konwersję
 Zwiększanie powierzchni gruntów pod kątem różnorodności biologicznej, w tym obszarów rolniczych charakteryzujących się dużą różnorodnością	➤ I.21 Lepsze świadczenie usług ekosystemowych: udział użytków rolnych objętych wymogami cech krajobrazu	➤ R.34 Ochrona elementów krajobrazu: udział gruntów rolnych objętych zobowiązaniami do zarządzania elementami krajobrazu, w tym żywopłotami i drzewami
 Cel społeczny	Wskaźnik oddziaływania	Wskaźnik rezultatu
➤ Poprawa sytuacji ekonomicznej drobnych rolników i producentów na obszarach zmarginalizowanych	➤ I.24 Sprawiedliwsza WPR: Poprawa dystrybucji wsparcia dochodów w ramach WPR	➤ R.6 Redystrybucja na rzecz mniejszych gospodarstw: wartość procentowa dodatkowych płatności bezpośrednich na hektar dla kwalifikujących się gospodarstw mniejszych od gospodarstw średniej wielkości (w porównaniu do średniej)

Należy zauważyć, że cele dla wskaźników rezultatu nie przekładają się bezpośrednio na powiązany cel Zielonego Ładu. Cele dla wskaźników rezultatu WPR to na ogół docelowa liczba hektarów, które zostaną objęte konkretnym działaniem. Na przykład, jeśli chodzi o ograniczenie stosowania pestycydów, docelowy wskaźnik rezultatu WPR nie mierzy, o ile samo zużycie pestycydów spadnie. Będzie to zależać od jakości programów: jak bardzo są one wymagające pod względem oczekiwanej redukcji i jak skutecznie są realizowane. Dlatego wysoki cel WPR niekoniecznie oznacza wysoką

skuteczność w realizacji celu Zielonego Ładu i odwrotnie w przypadku niskich celów.

Niemniej jednak, biorąc pod uwagę zarówno poziom celów WPR, jak i jakość systemów, może to dać pewne wskazówki, w jakim stopniu KPS państw członkowskich przyczynią się do osiągnięcia przedmiotowego celu Zielonego Ładu. Ocena ta dotyczy zatem zarówno celów, jakie państwa członkowskie wyznaczyły we wskaźnikach wyników WPR, jak i dostarczonych informacji na temat jakości środków.

¹⁴ Jak określono w strategiach „Od pola do stołu” oraz w strategii w zakresie bioróżnorodności.

¹⁵ Cytujemy sformułowania stosowane przez Komisję, chociaż nie ma czegoś takiego jak zrównoważone stosowanie pestycydów.

Wyczytać:

The infographic map of Europe features the following country labels and associated icons:

- SZWECJA** (Sweden): A factory with smokestacks.
- DANIA** (Denmark): A wind turbine.
- POLSKA** (Poland): A skull and crossbones.
- CZECHY** (Czech Republic): A dragonfly.
- AUSTRIA** (Austria): A mountain peak.
- HISZPANIA** (Spain): A sun and a leaf.
- MALTA** (Malta): A fish.

AUSTRIA

ZMNIJSZENIE OGÓLNEGO
STOSOWANIA PESTYCYDÓW
CHEMICZNYCH I ICH ZAGROŻENIA O
50%

41,83%

Wskaźnik rezultatu R.24 dotyczący redukcji pestycydów wynosi 41,83% UR.

KPS nie wprowadza opłat za pestycydy zależnych od ich zagrożenia, ani doradztwa lub szkoleń w zakresie zrównoważonej ochrony upraw. W niektórych podobszarach nastąpiła niewielka poprawa w porównaniu ze środkami rolno-środowiskowymi („ÖPUL”) na lata 2014-2020, chociaż są one równoważone przez pogorszenie w innych podobszarach. Wciąż brakuje elastycznej i atrakcyjnej oferty kampanii zachęcającej do redukcji pestycydów. Dostępność i przejrzystość danych dotyczących stosowania pestycydów w Austrii jest słaba, a dostęp do dotacji na rzecz zarządzania środowiskowego w rolnictwie nie jest powiązany z powstrzymaniem się od stosowania glifosatu. Wręcz przeciwnie, nawet metody uprawy związane z użyciem glifosatu będą dotowane za pomocą płatności przeznaczonej na poprawę środowiska.

■ Obecna oferta finansowania jest zdecydowanie niewystarczająca, aby osiągnąć cel redukcji o 50% i odwrócić tendencję zależności od sztucznych pestycydów.

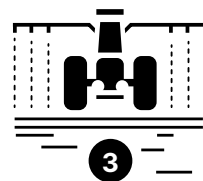

25% GRUNTÓW ROLNYCH W UE W
UPRAWACH EKOLOGICZNYCH

21,96%

Wskaźnik rezultatu R.29 dotyczący rozwoju rolnictwa ekologicznego (z wyłączeniem pastwisk alpejskich) wynosi 21,96% UR.

W Austrii 26,4% gruntów rolnych (w tym pastwiska alpejskie) jest wykorzystywanych do produkcji ekologicznej, co oznacza, że cel 25% został już osiągnięty. Austriacki KPS stwierdza, że do 2027 r. należy osiągnąć 30% udział produkcji ekologicznej. Należy zauważyć, że sam stały wzrost udziału powierzchni upraw ekologicznych pozwoliłby osiągnąć ten cel, gdyby utrzymał się trend wzrostowy z lat 2015-2020. Całkowite finansowanie rolnictwa ekologicznego ma wzrosnąć w porównaniu z okresem 2014-2020, ale wydaje się, że wynika to z samego tylko wzrostu powierzchni, podczas gdy płatności rolno-środowiskowe na hektar dla rolników ekologicznych wręcz nieznacznie się zmniejszą. KPS nadal przewiduje 5% premię na inwestycje w gospodarstwa ekologiczne. Jednak stosunkowo niska płatność za ekologiczne metody rolnicze (w porównaniu z konwencjonalnymi) przewidziana w KPS nie jest wystarczająco atrakcyjna, ponieważ jest niższa niż podstawowe płatności rolno-środowiskowe za użytki zielone i orne w rolnictwie konwencjonalnym, podczas gdy wymagania dla rolnictwa ekologicznego są wyższe. W ten sposób proponowana płatność zagraża pomyślnemu rozwojowi rolnictwa ekologicznego w Austrii.

ZMNIJSZENIE UCIECZKI
SUBSTANCJI BIOGENNYCH O CO
NAJMNIEJ 50% (ZWŁASZCZA
CHODZI O NADMIAR AZOTU I
FOSFORU W ŚRODOWISKU) ORAZ
OGROMACZENIE ZUŻYCIA NAWOZÓW
O 20%

49,56% > R.21

49,56% > R.22

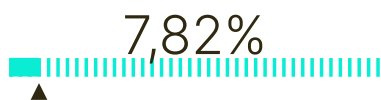
Wskaźnik rezultatu R.21 dotyczący jakości wody wynosi 49,56% UR, a R.22 dotyczący zrównoważonego zarządzania substancjami biogennymi również wynosi 49,60% UR.

W austriackim KPS nie dostrzega się jednak żadnych znaczących działań na rzecz promowania bardziej zrównoważonej ekstensywnej hodowli zwierząt opartej na uprawie ziemi. W szczególności dotuje się 40% inwestycji infrastrukturalnych bez odpowiednich wymogów środowiskowych lub klimatycznych jako warunku wstępnego dotacji. Może to sprzyjać rozbudowie pomieszczeń inwentarskich, a tym samym prowadzić do dalszej intensyfikacji produkcji mięsa i nabiału, największego systemowego czynnika nadpodaży azotu. W austriackim KPS brakuje kompleksowych, skutecznych środków ochrony wód gruntowych na całym obszarze. Potrzebne są dodatkowe programy w celu ograniczenia stosowania nawozów mineralnych i odpowiedniej hodowli zwierząt, a także rozwoju upraw wiążących próchnicę i azot.

■ Austriacki KPS nie przyczyni się zatem do osiągnięcia tego celu EZ.

PRZYWRÓCENIE CO NAJMNIEJ 10%
GRUNTÓW ROLNYCH DO STANU WYSOCE
ZRÓŻNICOWANEGO KRAJOBRAZU

Wskaźnik rezultatu R.24 dotyczący elementów krajobrazu wynosi 7,82% UR.

W Austrii wymagane będzie jedynie na 7% powierzchni obszaru różnorodności biologicznej. Wymóg ten będzie znajdował się w najbardziej efektywnym pod względem bioróżnorodności horyzontalnym module środków rolno-środowiskowo-klimatycznych „UBB”¹⁶, który ma objąć prawie 60% UR. Jeśli chodzi o przestrzeń dla przyrody, cel może być odpowiedni, ale jest mało prawdopodobne, aby środki przyniosły efekty ze względu na nieatrakcyjne poziomy dotacji, szczególnie dla rolników ekologicznych. Istnieją teraz znacznie lepsze metody zachęty do tworzenia bioróżnorodności i obszarów przyrodniczych niż miało to miejsce w 2015 r. Definicja wrażliwych środowiskowo trwałych użytków zielonych jest również dobra, chociaż dozwolone są tylko trzy hektary na gospodarstwo. Niemniej jednak austriacki KPS nie przewiduje żadnego ekoschematu korzystnego dla różnorodności biologicznej. Chociaż zarówno środki rolno-środowiskowe, jak i warunki DKR8 łącznie przyczynią się do osiągnięcia ogólnego celu 10% przestrzeni dla przyrody, to wątpliwe jest, czy środki te będą wystarczające do osiągnięcia tego celu do 2030 r.

■ Planowane 150 mln EUR rocznie prawdopodobnie nie powstrzyma i nie odwróci procesu utraty różnorodności biologicznej, a przewidywany obszar objęty dofinansowanymi elementami krajobrazu z dużym prawdopodobieństwem nie wystarczy, aby wprowadzić istotne zmiany i osiągnąć cele EZŁ.

ZMNIJSZENIE
SPRZEDAŻY ŚRODKÓW
PRZECIWDROBNOUSTROJOWYCH
DO CHOWU I HODOWLI ZWIERZĄT I
AKWAKULTURY O 50%

Nie wyznaczono celu dla wskaźnika rezultatu R.43 dotyczącego ograniczenia stosowania substancji przeciwdrobnoustrojowych.

SPRAWIEDLIWE WARUNKI PRACY
DLA ROBOTNIKÓW ROLNYCH (NP.
WARUNKOWOŚĆ SPOŁECZNA)

Niestety w austriackim EZŁ nie ma żadnych środków, które mogłyby przyczynić się do osiągnięcia tego celu.

¹⁶ „Umweltgerechte und biodiversitätsfördernde Bewirtschaftung”, podstawowy moduł środków rolno-środowiskowo-klimatycznych w Austrii

POPRAWA SYTUACJI EKONOMICZNEJ
ZWŁASZCZA DROBNYCH ROLNIKÓW
I PRODUCENTÓW NA OBSZARACH
ZMARGINALIZOWANYCH

106,96%

Wskaźnik rezultatu R.6 dotyczący redystrybucji do mniejszych gospodarstw wynosi 106,96%

Wprowadzony zostanie obowiązkowy limit płatności bezpośrednich na poziomie 100 000 €, ale jest to zbyt wysoka kwota dla Austrii, więc wprowadzenie takiego górnego progu będzie raczej nieskuteczne. Ponadto, poprzez „Uzupełniające wsparcie w ramach redystrybucji dochodów”, 10% całkowitych płatności bezpośrednich zostanie odebranych wszystkim gospodarstwom i ponownie rozdzielone dla „pierwszych hektarów”. Istnieje również „Podstawowe wsparcie dochodu do celów stabilności” (obniżone w porównaniu z poprzednią WPR) oraz wybrane płatności dla obszarów z ograniczeniami naturalnymi (ONW) w ramach Filaru II.

■ Te współfinansowane płatności mają kluczowe znaczenie dla rolników gospodarujących na obszarach górskich, ale są zbyt niskie. Niezbędne małe i średnie gospodarstwa można chronić jedynie poprzez redystrybucję i większą sprawiedliwość w ramach WPR, a także regulację rynku i bardziej sprawiedliwe ceny. Jednakże środki zaproponowane w planach KPS nie wystarczą. Podsumowując: efekty redystrybucyjne będą słabe i nie wpłyną w sposób znaczący na sprawiedliwy podział środków.

REPUBLIKA CZEESKA

ZMNIJSZENIE OGÓLNEGO
STOSOWANIA PESTYCYDÓW
CHEMICZNYCH I ICH ZAGROŻENIA O
50%

Wskaźnik rezultatu R.24 dotyczący redukcji pestycydów wynosi 23,09% UR.

Środki przeznaczone na rolnictwo ekologiczne mają największy potencjał redukcji użycia pestycydów. Uważa się, że swoją rolę odgrywają też wymogi warunkowe. Jednak główny wymóg, który pomógłby w ograniczeniu stosowania pestycydów (tj. płodozmian) nie jest wystarczająco ambitny – pozwala on na dwukrotne lub częstsze zastosowanie tej samej uprawy, jeśli stosowany jest między nimi międzyplon. Większość środków zaproponowanych w KPS pozostaje niezmieniona w stosunku do poprzedniej WPR lub nie przyczynia się znacząco do ogólnej redukcji stosowania pestycydów. Chociaż stosowanie pestycydów w Czechach ogólnie spada w ostatnich latach, w większości zbiorników wodnych znajdują się wciąż ich pozostałości, często przekraczające limit.

■ Proponowane środki mogą pomóc w dalszym ograniczeniu stosowania pestycydów, ale nie przyczynią się znacząco do poprawy tej sytuacji.

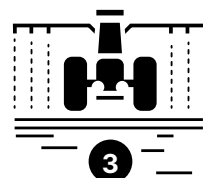

25% GRUNTÓW ROLNYCH W UE W
UPRAWACH EKOLOGICZNYCH

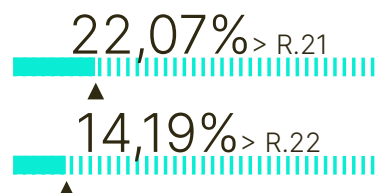

Cel dla wskaźnika rezultatu R.24 dotyczącego rozwoju rolnictwa ekologicznego wynosi 21,28% UR.

Obecnie 15% UR jest uprawianych ekologicznie, przy czym chodzi głównie o trwałe pastwiska. Wsparcie finansowe na hektar dla rolnictwa ekologicznego będzie o około 20-40% wyższe niż w poprzedniej edycji WPR. Usługi doradcze wspierane w KPS dotyczące sposobu przejścia z rolnictwa konwencjonalnego na rolnictwo ekologiczne będą również bardzo ważne, głównie dla gospodarstw z gruntami ornymi. Jednak ze względu na obecny brak doradców nie jest jasne, jaka będzie dostępność i jakość usług doradczych.

ZMNIJSZENIE UCIECZKI SUBSTANCJI
BIOGENNYCH O CO NAJMNIEJ 50%
(ZWŁASZCZA CHODZI O NADMIAR
AZOTU I FOSFORU W ŚRODOWISKU)
ORAZ OGRANICZENIE ZUŻYCIA
NAWÓZÓW O 20%

Cel dla wskaźnika rezultatu R.21 dotyczącego jakości wody wynosi 22,07% UR, a cel dla wskaźnika rezultatu R.22 dotyczącego zrównoważonego zarządzania substancjami biogennymi wynosi 14,19% UR.

Główne działania przyczyniające się do realizacji celu i wymienione w KPS to płatności rolno-środowiskowe na sianie traw i płatności na rolnictwo ekologiczne. Istnieje również płatność rolno-środowiskowa dotycząca ekstensywnego użytkowania trwałych użytków zielonych oraz ekoschemat dla rolnictwa precyzyjnego. Zwiększenie powierzchni nieprodukcyjnych spowoduje także zmniejszenie zużycia nawozów. Niektóre z przedstawionych działań mogą potencjalnie pomóc w częściowym zmniejszeniu zużycia nawozów, podczas gdy inne utrzymują jedynie status quo.

■ Nawet jeśli WPR prawdopodobnie przyczyni się do osiągnięcia celów, dojście do ogólnej redukcji zbliżonej do celów EZŁ na poziomie 50% lub 20% wydaje się mało prawdopodobne.

Mimo że w ostatnich latach w Czechach obserwuje się ogólny spadek stosowania pestycydów, pozostałości pestycydów są nadal znajdowane w większości zbiorników wodnych.

PRZYWRÓCENIE CO NAJMNIEJ 10%
GRUNTÓW ROLNYCH DO STANU
WYSOCE ZRÓŻNICOWANEGO
KRAJOBRAZU

6,37%

Docelowy wskaźnik rezultatu
R.34 dotyczący cech krajobrazu
wynosi 6,37% UR.

Wymogi warunkowości (DKR 8) uwzględniają jedynie 3% obszarów rzeczywiście nieprodukcyjnych¹⁷. Istnieją również działania w Filarze II, ale – poza działaniami rolno-leśnymi – nie ma zachęt do tworzenia stałych elementów krajobrazu. Zachęty do tworzenia biopasów i innych form wsparcia bioróżnorodności na gruntach ornych są dobre, ale obejmują zaledwie 1% powierzchni użytków rolnych.

■ W związku z tym, chociaż nastąpiła pozytywna zmiana w porównaniu z poprzednią WPR, KPS nie będzie w stanie znacząco zbliżyć się do celu, jakim jest 10% użytków rolnych o cechach krajobrazu o dużej różnorodności do 2030 r.

¹⁷ Wymóg warunkowości dotyczy 7% powierzchni nieprodukcyjnej, ale tylko 3% musi być całkowicie nieprodukcyjna i nie może być uprawami wiążącymi azot ani międzyplonami.

ZMNIJSZENIE
SPRZEDAŻY ŚRODKÓW
PRZECIWDROBNOUSTROJOWYCH
DO CHOWU I HODOWLI ZWIERZĄT I
AKWAKULTURY O 50%

24,37%

Wartość docelową wskaźnika rezultatu R.43 dotyczącego ograniczenia stosowania substancji przeciwdrobnoustrojowych ustalono na 24,37% jednostek inwentarza żywego.

W ostatnich latach Republika Czeska znacznie zmniejszyła stosowanie środków przeciwdrobnoustrojowych. W czeskim KPS jest przewidziane jedno bezpośrednie działanie dotyczące zwiększenia odporności świń poprzez szczepienia, które prawdopodobnie pomoże w zmniejszeniu stosowania środków przeciwdrobnoustrojowych.

SPRAWIEDLIWE WARUNKI PRACY
DLA ROBOTNIKÓW ROLNYCH (NP.
WARUNKOWOŚĆ SPOŁECZNA)

KPS wspomina jedynie, że Czechy wdrożą warunkowość społeczną od 2025 roku. Nie ma innych szczegółów na ten temat.

POPRAWA SYTUACJI EKONOMICZNEJ
ZWŁASZCZA DROBNYCH ROLNIKÓW
I PRODUCENTÓW NA OBSZARACH
ZMARGINALIZOWANYCH

125,59%

Wskaźnik rezultatu R.6 dotyczący redystrybucji do mniejszych gospodarstw wynosi 125,59%

Wysokie płatności redystrybucyjne i zbiorowe dla małych gospodarstw proponowane w KPS powinny przynieść korzyści stosunkowo małym rolnikom (w Czechach, gdzie średnia wielkość gospodarstwa wynosi 130 ha) znacznie bardziej niż w poprzedniej WPR.

■ Chociaż wpływ na duże gospodarstwa nie jest jasny, KPS znacząco przyczyni się do osiągnięcia celu.

DANIA

ZMNIĘSZENIE OGÓLNEGO
STOSOWANIA PESTYCYDÓW
CHEMICZNYCH I ICH ZAGROŻENIA O
50%

Wskaźnik rezultatu R.24 dotyczący redukcji pestycydów wynosi 17,27% UR.

KPS wykorzystuje środki pośrednie, takie jak wsparcie rolnictwa ekologicznego (poprzez ekoschematy), szkolenia i doradztwo w zakresie zrównoważonych technik zwalczania szkodników i chorób oraz promuje precyzyjne technologie w celu osiągnięcia ogólnych celów redukcji. Plan podaje również pewne warunki, ale wymóg płodozmianu (DKR 7) można spełnić, przestrzegając wymogu dywersyfikacji upraw dla obszarów płodozmianu na poziomie gospodarstwa¹⁸.

■ Ogólnie rzecz biorąc, KPS nie zawiera konkretnych celów dotyczących gruntownego przeobrażenia na mniejsze i ekologiczne gospodarstwa, co znacząco pomogłoby w ograniczeniu stosowania pestycydów. Ponadto skupienie się na precyzyjnym opryskiwaniu i innych technologiach przyczynia się do utrzymania rolniczego modelu rolnictwa przemysłowego i intensywnego, zamiast wspierać transformację na rzecz suwerenności żywnościowej. Nie ma konkretnych celów ani obliczeń proponowanych dla całkowitej redukcji pestycydów, które wynikałyby ze środków KPS. Dlatego KPS najprawdopodobniej nie doprowadzi do spełnienia tego celu.

25% GRUNTÓW ROLNYCH W UE W
UPRAWACH EKOLOGICZNYCH

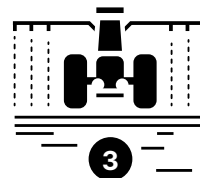

Wskaźnik rezultatu R.29 dotyczący rozwoju rolnictwa ekologicznego wynosi 15,36% UR.

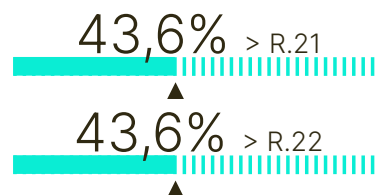
Ekoschemat rolnictwa ekologicznego ma na celu podwojenie obszaru upraw rolnictwa ekologicznego w Danii, ale nie wiąże tego z konkretnym celem. Ponieważ obszar upraw ekologicznych wynosi obecnie 10,9% (według IFOAM Organics), środek doprowadziłby do łącznej wartości do 22%, co pozostaje poniżej celu UE wynoszącego 25%.

■ Ponieważ Dania jest jednym z krajów z najintensywniejszym rolnictwem na świecie, cel podwojenia powierzchni ekologicznej nie jest wystarczająco ambitny, aby osiągnąć 25% próg ze strategii „Od pola do stołu” na poziomie UE.

¹⁸ Aby spełnić wymagania GAEC, państwo członkowskie może zdecydować się na stosowanie wyłącznie dywersyfikacji upraw, a nie płodozmianu. Jednak płodozmian jest bardziej skuteczny w zmniejszaniu uzależnienia od pestycydów.

ZMNIĘSZENIE UCIECZKI SUBSTANCJI
BIOGENNYCH O CO NAJMNIEJ 50%
(ZWŁASZCZA CHODZI O NADMIAR
AZOTU I FOSFORU W ŚRODOWISKU)
ORAZ OGRANICZENIE ZUŻYCIA
NAWOZÓW O 20%

Wskaźnik rezultatu R.21 dotyczący jakości wody wynosi 43,6% UR, a R.22 dotyczący zrównoważonego zarządzania substancjami biogennymi również wynosi 43,6% użytków rolnych.

W KPS zaproponowano środki i wymagania dotyczące warunków dywersyfikacji upraw i uprawy zachowawczej, utrzymania użytków zielonych i terenów podmokłych, a także programów związanych z wodą i klimatem, które będą miały pozytywny wpływ na stan gleby i utratę substancji biogennych. Środki te powinny ograniczyć dodatkowe nawożenie azotem i fosforem, przyczynić się do stopniowego wyczerpywania się substancji biogennych w glebie oraz sprzyjać ograniczaniu wypłukiwaniu azotu.

■ Jednak nie proponuje się żadnych środków w celu zmniejszenia nadwyżek substancji biogennych pochodzących z produkcji zwierzęcej, mimo że duńskie rolnictwo obfitujące w mięso jest źródłem znaczącego zanieczyszczenia azotem. Nie ma również konkretnych celów ani środków ograniczania zużycia nawozów. Wszystkie działania KPS wydają się być pośrednie i związane głównie ze zwiększaniem obszaru upraw ekologicznych (wsparcie ekosystemów poprzez grunty ekologiczne) lub rozwojem technologii. Dlatego trudno jest ocenić, do jakich ograniczeń te środki doprowadzą. W związku z tym działania w KPS prawdopodobnie nie wystarczą do osiągnięcia celów EŻL.

PRZYWRÓCENIE CO NAJMNIEJ 10%
GRUNTÓW ROLNYCH DO STANU
WYSOCE ZRÓŻNICOWANEGO
KRAJOBRAZU

Docelowy wskaźnik rezultatu R.34 dotyczący cech krajobrazu wynosi 1,9% UR.

Wsparcie jest udzielane rolnikom, którzy chcą pozostawić niewielkie obszary ziemi odłogowanej (np. za pośrednictwem ekoschematu na rzecz bioróżnorodności i zrównoważonego rozwoju). Dania wymaga również, aby wszyscy rolnicy uprawiający ziemię mieli co najmniej 4% powierzchni przeznaczony na bioróżnorodność (DKR 8).

■ Chociaż pozytywnym aspektem jest uwzględnienie większej liczby „enkaw” przyrodniczych w krajobrazie rolnym, potrzebne są wiążące i obowiązkowe działania, aby osiągnąć cele strategii „Od pola do stołu” i przywrócić duńską bioróżnorodność. Proponowane w KPS środki dobrowolne nie są wystarczające.

ZMNIEJSZENIE
SPRZEDAŻY ŚRODKÓW
PRZECIWDROBNOUSTROJOWYCH
DO CHOWU I HODOWLI ZWIERZĄT I
AKWAKULTURY O 50%

W KPS nie ma wyznaczonego celu dla wskaźnika rezultatu R.43 dotyczącego ograniczenia stosowania substancji przeciwdrobnoustrojowych, chociaż Dania wprowadziła krajowe działania w tym zakresie (8% zmniejszenie stosowania antybiotyków u trzody chlewnej do końca 2022 r. przy wskaźniku 2% rocznie od 2019 do 2022).

Według Europejskiej Agencji Leków Dania znajduje się w górnej połowie krajów UE o najwyższych wskaźnikach sprzedaży antybiotyków. Widać zatem, że KPS nie spełnia celu strategii „Od pola do stołu” na poziomie 50%.

■ Ponadto KPS nie zawiera żadnych celów dotyczących ograniczenia produkcji zwierzęcej, co byłoby najskuteczniejszym sposobem ograniczenia stosowania środków przeciwdrobnoustrojowych. To pokazuje brak zainteresowania do dokonania transformacji duńskiego sektora rolnego.

SPRAWIEDLIWE WARUNKI PRACY
DLA ROBOTNIKÓW ROLNYCH (NP.
WARUNKOWOŚĆ SPOŁECZNA)

W duńskim KPS nie ma konkretnej wzmianki o uczciwych warunkach pracy.

POPRAWA SYTUACJI EKONOMICZNEJ
ZWŁASZCZA DROBNYCH ROLNIKÓW
I PRODUCENTÓW NA OBSZARACH
ZMARGINALIZOWANYCH

104,76%

Wskaźnik rezultatu R.6 dotyczący redystrybucji do mniejszych gospodarstw wynosi 104,76%.

Dania chce „odstąpić” od obowiązku redystrybucji 10% płatności bezpośrednich na rzecz drobnych rolników, uzasadniając to tym, że ten wymóg został już uwzględniony w innych działaniach.

■ Jednak powody podane poniżej nie wydają się być odpowiednio uzasadnione:

> Z analizy wynika, że „większość” gospodarstw poniżej średniej dla Danii (68,8 ha) będzie ubiegać się o wsparcie w ramach ekoschematu i o premie ubojowe powiązane z płatnością. Oczekuje się, że środki te zapewnią o 6% więcej wsparcia małym gospodarstwom niż dużym, ale obliczenia te nie są podparte dowodami.

> Wygaśnięcie uprawnień do płatności bezpośrednich w styczniu 2023 r., zgodnie z planem, odbędzie się głównie ze szkodą dla producentów wołowiny oraz ziemniaków skrobiowych i ma skutkować transferem pieniędzy z dużych do małych gospodarstw, co jednak nie jest odpowiednio wyjaśnione ani udokumentowane.

Nie wyznaczono żadnych celów w zakresie ograniczenia przemysłowej produkcji zwierzęcej, mimo że rolnictwo duńskie, w którym dominuje mięso, generuje ogromne koszty środowiskowe.

MALTA

ZMNIJSZENIE OGÓLNEGO
STOSOWANIA PESTYCYDÓW
CHEMICZNYCH I ICH ZAGROŻENIA O
50%

2,98%

Wskaźnik rezultatu R.24 dotyczący redukcji pestycydów wynosi 2,98% UR.

Oprócz środków krajowych, KPS proponuje jeden ekoschemat, który obejmuje ograniczenie stosowania pestycydów. Jest to dodatkowo wzmocnione wymogiem warunkowości (DKR 4) z ustanowieniem stref buforowych wzdłuż cieków wodnych w celu ochrony wód gruntowych przed zanieczyszczeniem, stosowaniem mechanicznego zamiast chemicznego odchwaszczania sadów i winnic, wyznaczeniem obszarów chronionych i ustanowieniem planów gospodarowania obszarami Natura 2000 oraz wdrażaniem ograniczeń dotyczących stosowania pestycydów doglebowych i nawozów nieorganicznych na działkach objętych zobowiązaniem w wyznaczonym okresie. KPS zapewnia również wsparcie inwestycyjne w sprzęt do stosowania pestycydów (technologie precyzyjne), modernizację i restrukturyzację gospodarstw rolnych na rzecz lepszej wydajności pestycydów, alternatywę dla sprzętu do pestycydów itp.

■ Planowane działania mogą pomóc osiągnąć cel polegający na nieznacznym ograniczeniu stosowania pestycydów chemicznych, ale najprawdopodobniej kraj będzie bardzo daleko od celu 50% ze strategii „Od pola do stołu”.

25% GRUNTÓW ROLNYCH W UE W
UPRAWACH EKOLOGICZNYCH

0,77%

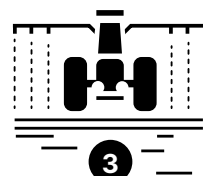

Wskaźnik rezultatu R.29 dotyczący rozwoju rolnictwa ekologicznego wynosi 0,77% UR.

Jednak zadeklarowany cel Malty w KPS dotyczący gruntów rolnych w rolnictwie ekologicznym do 2030 r. wynosi 5%.

KPS zapewnia pewne wsparcie dla utrzymania i konwersji rolnictwa ekologicznego. Proponuje również szkolenia, które obejmują kursy początkowe zaprojektowane specjalnie dla nowych podmiotów i młodych rolników. Takie kursy będą opracowywane podczas wdrażania planu w oparciu o pojawiające się potrzeby realizacji strategii w kontekście lokalnym.

■ Podsumowując: krajowy cel dla Malty i przewidywane działania nie pozwolą spełnić celu 25%.

ZMNIJSZENIE UCIECZKI SUBSTANCJI
BIOGENNYCH O CO NAJMNIEJ 50%
(ZWŁASZCZA CHODZI O NADMIAR
AZOTU I FOSFORU W ŚRODOWISKU)
ORAZ OGRANICZENIE ZUŻYCIA
NAWÓZÓW O 20%

2,5%

> zmniejszenie zużycia nawozów

Nie ma ustalonego celu dla wskaźnika rezultatu R.22 dotyczącego zrównoważonej gospodarki substancjami biogenными. Orientacyjny cel dla Malty dotyczący ograniczenia zużycia nawozów do 2030 r. wynosi 2,5%, czyli poniżej celu 20%.

KPS zapewnia ekoschemat dotyczący upraw wiążących azot jako okrywy glebowej i międzyplonu, który przedstawia się jako pozwalający na zmniejszenie zapotrzebowania na pestycydy i nawozy sztuczne. Uzupełnią go płatności ekologiczne, wymagania DKR dotyczące pasów buforowych, mechaniczne odchwaszczanie i inne ograniczenia, w tym na obszarach chronionych. Istnieje również wsparcie inwestycyjne, szczególnie w zakresie technologii precyzyjnych.

■ Niemniej jednak maltański KPS nie uwzględnia żadnych pomiarów dotyczących wykorzystania fosforu i nie uwzględnia związku między wyciekami azotu a zanieczyszczeniem zwierciadła wód gruntowych, co jest ogromnym problemem na Malcie ze względu na wpływ na lokalne źródła wód gruntowych.

PRZYWRÓCENIE CO NAJMNIEJ 10%
GRUNTÓW ROLNYCH DO STANU
WYSOCE ZRÓŻNICOWANEGO
KRAJOBRAZU

41,83%

Docelowy wskaźnik rezultatu
R.34 dotyczący cech krajobrazu
wynosi 0,889% użytków rolnych.

Jednak orientacyjny cel Malty do-
tyczący cech krajobrazu o dużej
różnorodności wynosi 9,5% i jest
on oparty na powierzchni odłogów.

■ Ten cel EZŁ jest jedynym, co do
którego można uznać, że Malta
jest na dobrej drodze.

Wielu rolników
na Malcie nie
może ubiegać
się o środki
z WPR, co
utrudnia im
uzyskanie
wsparcia
dochodów
i uczciwych
warunków
pracy.

ZMNIJSZENIE
SPRZEDAŻY ŚRODKÓW
PRZECIWDROBNOUSTROJOWYCH
DO CHOWU I HODOWLI ZWIERZĄT I
AKWAKULTURY O 50%

15%

Nie określono celu dla konkretnego
wskaźnika rezultatu R.43 dotyczą-
cego ograniczenia stosowania sub-
stancji przeciwdrobnoustrojowych.
Jednak orientacyjny cel Malty do-
tyczący zmniejszenia sprzedaży
środków przeciwdrobnoustrojo-
wych dla zwierząt gospodarskich
do 2030 r. wynosi 15%.

Orientacyjny cel Malty dotyczący
zmniejszenia sprzedaży środków
przeciwdrobnoustrojowych dla
zwierząt gospodarskich do 2030 r.
wynosi 15% i zgodnie z KPS osią-
gnięcie tego celu byłoby możliwe
dzięki ograniczeniu stosowania
środków przeciwdrobnoustrojo-
wych tylko do sytuacji, gdy jest to
konieczne. Nie podano jednak, w
jakich warunkach ma to być „ko-
nieczne”. Oczekuje się, że Malta
osiągnie ten cel dzięki środkom w
ramach EFRG i EFRROW, ale pod-
kreślimy ponownie, że niczego nie
zapisano w samym KPS.

■ Planowane są działania krajowe,
ale KPS prawdopodobnie nie po-
może w osiągnięciu tego celu EZŁ.

SPRAWIEDLIWE WARUNKI PRACY
DLA ROBOTNIKÓW ROLNYCH (NP.
WARUNKOWOŚĆ SPOŁECZNA)

Opracowano działanie dotyczące
obecnego systemu płatności bez-
pośrednich dla rolników posiadają-
cych co najmniej 0,3 hektara kwa-
lifikujących się użytków rolnych,
automatycznie wykluczając mniej-
sze gospodarstwa, które stanowią
duży odsetek gospodarstw na
Malcie. Wielu rolników nie będzie
zatem mogło ubiegać się o finan-
sowanie z WPR, co utrudni wspar-
cie dochodów i sprawiedliwe wa-
runki pracy.

POPRAWA SYTUACJI EKONOMICZNEJ
ZWŁASZCZA DROBNYCH ROLNIKÓW
I PRODUCENTÓW NA OBSZARACH
ZMARGINALIZOWANYCH

Nie ma ustalonego celu dla
wskaźnika rezultatu R.6 dotyczą-
cego redystrybucji do mniejszych
gospodarstw.

Podstawowe wsparcie dochodu na
rzecz zrównoważonego rozwoju
dla drobnych rolników będzie mia-
ło zastosowanie do całego teryto-
rium Malty.

■ W KPS nie poruszono jednak
dwóch następujących kwestii: 1)
poprawy zarządzania ryzykiem
w rolnictwie maltańskim i zwięk-
szenia odporności finansowej rol-
ników oraz 2) reformy przepisów
dotyczących własności ziemi oraz
rozwoju instytucji i zachęt ułatwia-
jących dostęp nowym podmiotom.

POLSKA

ZMNIJSZENIE OGÓLNEGO
STOSOWANIA PESTYCYDÓW
CHEMICZNYCH I ICH ZAGROŻENIA O
50%

Wskaźnik rezultatu R.24 dotyczący redukcji pestycydów wynosi 10,52% UR.

Polski KPS proponuje dwa ekoschematy dotyczące integrowanej produkcji i biologicznego zwalczania szkodników, aby zapewnić osiągnięcie tego celu¹⁹. Jednak ani poziom dotacji, ani planowana liczba hektarów w tych programach nie spowodują szybkiego rozwoju żadnej z tych dwóch metod produkcji. Ponadto w przypadku produkcji integrowanej kryteria nie są precyzyjne i w rzeczywistości niewiele różnią się od konwencjonalnego stosowania pestycydów.

■ Nie ma wątpliwości, że ten cel nie zostanie osiągnięty.

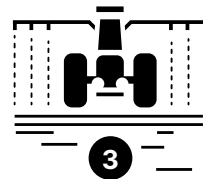
25% GRUNTÓW ROLNYCH W UE W
UPRAWACH EKOLOGICZNYCH

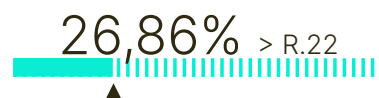
Wskaźnik rezultatu R29 dotyczący rozwoju rolnictwa ekologicznego wynosi 3,52% UR.

KPS proponuje jeden ekoschemat w zakresie rolnictwa ekologicznego, aby osiągnąć ten cel. Przewidziano kilka działań jako dodatkowe wsparcie dla tego ekoschematu, a jego beneficjenci mogą skorzystać z inwestycji w gospodarstwach zwiększające konkurencyjność oraz z inwestycji przyczyniających się do ochrony środowiska i klimatu. Proponowany wskaźnik rezultatu praktycznie nie odbiega od bieżącego poziomu około 3,4% użytków rolnych w 2020 roku. Obecnie Polska zajmuje ostatnią piątą pozycję w rankingu rozwoju rolnictwa ekologicznego w Unii Europejskiej.

■ Stawia to Polskę w bardzo niekorzystnej sytuacji wobec celu EZŁ, jakim jest zwiększenie powierzchni upraw ekologicznych w UE do 25% do 2030 roku.

ZMNIJSZENIE UCIECZKI SUBSTANCJI
BIOGENNYCH O CO NAJMNIEJ 50%
(ZWŁASZCZA CHODZI O NADMIAR
AZOTU I FOSFORU W ŚRODOWISKU)
ORAZ OGRANICZENIE ZUŻYCIA
NAWÓZÓW O 20%

Nie ma ustalonego celu dla wskaźnika rezultatu R.21 dotyczącego jakości wody na użytkach rolnych, a cel dla wskaźnika rezultatu R.22 dotyczącego zrównoważonego zarządzania substancjami biogennymi wynosi 26,86% użytków rolnych.

Polski KPS przewiduje pięć ekoschematów dotyczących międzyplonów, także ozimych, ekstensywnego użytkowania trwałych użytków zielonych z inwentarzem, mieszania obornika na gruntach ornych w ciągu 12 godzin od zastosowania, stosowania płynnych nawozów naturalnych metodami innymi niż opryski, tj. w postaci nawożenia gleby oraz opracowania i przestrzegania planu nawożenia. Planowane są również usługi doradcze wspierające te ekoschematy. Dodatkowym wsparciem będą działania na rzecz rozwoju obszarów wiejskich mające na celu rozwijanie rolnictwa precyzyjnego.

■ Całe działanie nakierowane na ograniczanie wpływu biogenów z pól będzie realizowane na 2 110 000 ha, co można uznać za rozsądny obszar. Jeśli będą też przeprowadzone potem szkolenia i zapewnione wsparcie dla rolników, można osiągnąć cel 50%, ale konieczne będą dalsze środki, aby osiągnąć redukcję zużycia nawozów o 20%.

¹⁹ Jednym z działań jest ekoschemat „Prowadzenie produkcji roślinnej w systemie Integrowanej Produkcji Roślinnej” z dopłatami przewidzianymi na 20 871 ha. Z kolei ekoschemat „Biologiczna ochrona upraw” przewiduje włączenie tylko 5000 ha. Sama powierzchnia upraw drzew owocowych to 242 511 ha (GUS 2018), powierzchnia upraw owoców jagodowych to 122 642 ha (GUS 2018) i są to uprawy, w których stosuje się najwięcej pestycydów.

PRZYWRÓCENIE CO NAJMNIEJ 10%
GRUNTÓW ROLNYCH DO STANU
WYSOCE ZRÓŻNICOWANEGO
KRAJOBRAZU

2,13%

Docelowy wynik wskaźnik rezultatu R.34 dotyczącego cech krajobrazu wynosi 2,13% użytków rolnych.

KPS zapewnia wsparcie w ramach ekoschematów dla tych, którzy przeznaczają co najmniej 10% użytków rolnych na obszary nieprodukcyjne oraz płatności na utrzymanie zalesień śródpolnych, systemów agroleśniczych i obszarów z roślinami miododajnymi. W ramach drugiego filaru KPS proponuje działania promujące tworzenie i utrzymanie cech krajobrazu, tworzenie korytarzy ekologicznych oraz ochronę bioróżnorodności lasów, a także działania ograniczające intensywne praktyki rolnicze (np. ochrona cennych siedlisk i zagrożonych gatunków na terenie i poza nim) obszary Natura 2000, ograniczenie/zakaz stosowania nawozów i pestycydów).

■ Pomimo dodatkowych ekoschematów i środków w ramach Filaru II tak nisko zawieszona poprzeczka oznacza, że cel 10% nadal nie zostanie osiągnięty.

ZMNIJSZENIE
SPRZEDAŻY ŚRODKÓW
PRZECIWDROBNOUSTROJOWYCH
DO CHOWU I HODOWLI ZWIERZĄT I
AKWAKULTURY O 50%

Nie wyznaczono celu dla wskaźnika rezultatu R.43 dotyczącego ograniczenia stosowania substancji przeciwdrobnoustrojowych.

KPS proponuje jeden ekoschemat dotyczący dobrostanu zwierząt, mający na celu zaspokojenie potrzeb behawioralnych w chowie i hodowli. Teoretycznie ma to wpływ na zapotrzebowanie na antybiotyki, ale zwiększenie rozmiarów budynków o minimum 20% w przypadku loch nie poprawi radykalnie ich warunków życia i nie zmniejszy zachorowalności. Tak więc zapotrzebowanie na antybiotyki prawdopodobnie pozostanie niezmiennie. Podobne rozwiązania minimalne są zalecane dla bydła i drobiu. W ramach tych działań rolnicy mają być obowiązkowo przeszkoleni w zakresie metod ograniczania stosowania antybiotyków.

■ Te środki prawdopodobnie nie wpłyną na realizację tego celu EZŁ.

SPRAWIEDLIWE WARUNKI PRACY
DLA ROBOTNIKÓW ROLNYCH (NP.
WARUNKOWOŚĆ SPOŁECZNA)

Prawa pracownicze osób zatrudnionych w gospodarstwie rolnym reguluje polski Kodeks pracy. Wypłata płatności bezpośrednich nie jest uzależniona od przestrzegania praw pracowniczych.

POPRAWA SYTUACJI EKONOMICZNEJ
ZWŁASZCZA DROBNYCH ROLNIKÓW
I PRODUCENTÓW NA OBSZARACH
ZMARGINALIZOWANYCH

100,73%

Wskaźnik rezultatu R.6 dotyczący redystrybucji do mniejszych gospodarstw wynosi 100,73%.

KPS zapewnia wsparcie dla rozwoju małych gospodarstw w ramach Filaru II. W Polsce jest ok. 1,4 mln gospodarstw, z czego ok. 10 tys. to gospodarstwa powyżej 100 ha, które nie kwalifikują się do tego działania. Potencjalnych wnioskodawców jest jeszcze 1 mln, a srodek przeznaczony jest dla ok. 16 tys. gospodarstw.

■ To działanie nie rozwiąże problemu znikania małych rodzinnych gospodarstw rolnych.

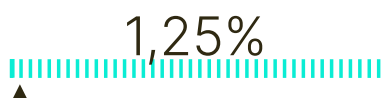

Zwiększenie rozmiarów budynków o co najmniej 20% w przypadku loch nie zmniejszy częstości występowania choroby.

HISZPANIA

ZMNIĘSZENIE OGÓLNEGO
STOSOWANIA PESTYCYDÓW
CHEMICZNYCH I ICH ZAGROŻENIA O
50%

Wskaźnik rezultatu R.24 dotyczący redukcji pestycydów wynosi 1,25% UR.

Aby to osiągnąć, KPS zapewnia działania rolno-środowiskowo-klimatyczne dla gruntów rolnych w zakresie alternatyw dla kontroli chemikaliów, których szczegóły należy jeszcze określić. Mogą one na przykład obejmować instalację dyfuzorów w zależności od uprawy i obszaru oraz wypuszczanie drapieżników, parazytoidów i/lub zapylaczy.

■ Cel i środki jednak zdecydowanie nie są wystarczająco ambitne, aby przyczynić się do osiągnięcia celu EZŁ.

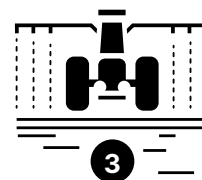
25% GRUNTÓW ROLNYCH W UE W
UPRAWACH EKOLOGICZNYCH

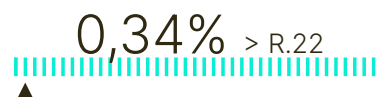
Cel dla wskaźnika rezultatu R.29 dotyczącego rozwoju rolnictwa ekologicznego wynosi 5,07% UR.

KPS obejmuje działania w Filarze II w celu wsparcia konwersji i utrzymania rolnictwa ekologicznego oraz produkcji ekologicznej.

■ Zgodnie z KPS Hiszpania przewiduje, że w 2030 r. osiągnie 20% powierzchni użytków rolnych uprawianych ekologicznie, a zatem nie osiągną celu 25% wyznaczonego w EZŁ.

ZMNIĘSZENIE UCIECZKI SUBSTANCJI
BIOGENNYCH O CO NAJMNIEJ 50%
(ZWŁASZCZA CHODZI O NADMIAR
AZOTU I FOSFORU W ŚRODOWISKU)
ORAZ OGRANICZENIE ZUŻYCIA
NAWÓZÓW O 20%

Nie ma ustalonego celu dla wskaźnika rezultatu R.21 dotyczącego jakości wód. Docelowy wynik dla wskaźnika rezultatu R.34 dotyczącego cech krajobrazu wynosi 0,34% UR.

KPS zapewnia wsparcie w ramach Filaru II (płatności rolno-środowiskowe) na zrównoważone zarządzanie uprawami i pastwiskami. Co więcej, ekoschemat wymaga zrównoważonego zarządzania funduszami na nawadnianie gruntów.

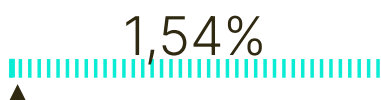
■ Jednak wybrane działania mające zapewnić dobry stan wód i zmniejszenie zanieczyszczenia wód w rolnictwie są wątpliwe.

Planowanie interwencji w celu zaspokojenia potrzeb związanych z dobrym stanem wód i zmniejszenia zanieczyszczenia wód przez rolnictwo zanieczyszczeń wody przez rolnictwo jest wątpliwe.

PRZYWRÓCENIE CO NAJMNIEJ 10%
GRUNTÓW ROLNYCH DO STANU
WYSOCE ZRÓŻNICOWANEGO
KRAJOBRAZU

Docelowy wynik wskaźnik rezultatu R.34 dotyczącego cech krajobrazu wynosi 1,54% UR.

Do osiągnięcia tego celu można wykorzystać wymogi warunkowości dotyczące minimalnego udziału gruntów ornych przeznaczonych na obszary i cechy nieprodukcyjne (DKR 8). Jednak Hiszpania wybrała dla tej DKR minimalną wartość procentową wynoszącą 4% powierzchni nieprodukcyjnej (lub 7%, jeśli uprawia się rośliny wiążące azot albo międzyplony, z czego 3% musi być nieprodukcyjne).

■ Z tego względu hiszpański KPS prawdopodobnie nie osiągnie celu 10%, który ma obowiązywać we wszystkich typach gospodarstw.

ZMNIJSZENIE
SPRZEDAŻY ŚRODKÓW
PRZECIWDROBNOUSTROJOWYCH
DO CHOWU I HODOWLI ZWIERZĄT I
AKWAKULTURY O 50%

Nie wyznaczono celu dla wskaźnika rezultatu R.43 dotyczącego ograniczenia stosowania substancji przeciwdrobnoustrojowych.

SPRAWIEDLIWE WARUNKI PRACY
DLA ROBOTNIKÓW ROLNYCH (NP.
WARUNKOWOŚĆ SPOŁECZNA)

KPS określi sposób wsparcia i ewentualne sankcje w 2022 r., a ich wdrożenie nastąpi od 2024 r. Ma być on oparty na systemie koordynacji, wypracowanym pomiędzy Ministerstwem Rolnictwa a Ministerstwem Pracy w celu zbierania informacji o naruszeniach prawa pracy, których dopuszczają się beneficjenci WPR. Plan strategiczny wspomina również o specjalnych szkoleniach zawodowych dla rolników, ale nie zawiera dalszych szczegółów.

POPRAWA SYTUACJI EKONOMICZNEJ
ZWŁASZCZA DROBNYCH ROLNIKÓW
I PRODUCENTÓW NA OBSZARACH
ZMARGINALIZOWANYCH

150%

Wskaźnik rezultatu R.6 dotyczący redystrybucji do mniejszych gospodarstw wynosi 150%.

Wsparcie dla obszarów z naturalnymi lub innymi szczególnymi ograniczeniami może również, przynajmniej w pewnym stopniu, być pomocne w osiągnięciu tego celu.

SZWECJA

ZMNIJSZENIE OGÓLNEGO
STOSOWANIA PESTYCYDÓW
CHEMICZNYCH I ICH ZAGROŻENIA O
50%

Wskaźnik rezultatu R.24 dotyczący redukcji pestycydów wynosi 14,54% użytków rolnych w 2028 r., ale nie podano celu dla całego okresu.

KPS obejmuje trzy rodzaje wsparcia obszarowego, którego celem jest rozwój produkcji ekologicznej, wsparcie dla pastwisk, gospodarowanie łąkami kośnymi, a także pomoc związaną z rozwojem umiejętności w zakresie zintegrowanej ochrony przed szkodnikami (IPM), biokontroli oraz zapobiegawczych i mechanicznych środków kontroli. Środki te najprawdopodobniej wywrą wpływ, ale nie będą wystarczające, aby zmniejszyć ogólne stosowanie i ryzyko związane z pestycydami o 50%. Praktyczne środki, takie jak „strefy ochronne” obok zbiorników wodnych, pomagają zmniejszyć zagrożenie wynikające z obecności pestycydów chemicznych, ale nie ograniczają ich stosowania. Wątpliwe jest również, czy środki te będą wystarczające, aby pomóc rolnikom w przejściu na bardziej zrównoważone praktyki rolnicze.

■ Tak długo jak konwencjonalne rolnictwo nieekologiczne pozostaje dominującym systemem w szwedzkim rolnictwie, całkowite zmniejszenie o 50% będzie trudne do osiągnięcia za pomocą proponowanych środków. Tym samym KPS nie wystarczy, aby osiągnąć ten cel EZŁ.

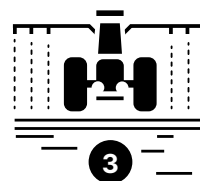
25% GRUNTÓW ROLNYCH W UE W
UPRAWACH EKOLOGICZNYCH

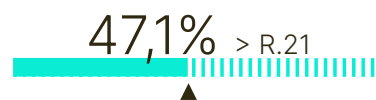
Wskaźnik rezultatu R.29 dotyczący rozwoju rolnictwa ekologicznego również wynosi 14,54% UR w 2028 r., ale nie podano celu dla całego okresu.

KPS zapewnia wsparcie mające na celu zachęcanie do produkcji ekologicznej, w postaci wsparcia ekonomicznego dla produkcji ekologicznej opartej na obszarze i na jednostkach inwentarza. Wspierane są również (1) nowe modele współpracy, (2) rozwój umiejętności w zakresie przejścia na rolnictwo ekologiczne oraz rozwój ekologicznych metod produkcji.

■ Środki zawarte w KPS mogą przyczynić się do osiągnięcia tego celu EZŁ, ponieważ 20% szwedzkiej użytków rolnych jest uprawianych ekologicznie. KPS ogólnie faworyzuje jednak wielkoskalowe rolnictwo niezdywersyfikowane, niezależnie od tego, czy jest ono ekologiczne, czy konwencjonalne. Ponadto wiele gospodarstw ekologicznych w Szwecji cechuje się tymi samymi ograniczeniami, co gospodarstwa konwencjonalne w odniesieniu do długoterminowej trwałości: niezróżnicowany krajobraz i niska bioróżnorodność gospodarstw, gleby zbite przez ciężkie maszyny i znaczące wycieki substancji biogeny.

ZMNIJSZENIE UCIECZKI SUBSTANCJI
BIOGENNYCH O CO NAJMNIEJ 50%
(ZWŁASZCZA CHODZI O NADMIAR
AZOTU I FOSFORU W ŚRODOWISKU)
ORAZ OGRANICZENIE ZUŻYCIA
NAWOZÓW O 20%

Wskaźnik rezultatu R.21 dotyczący jakości wody ustalono na 47,1% UR w 2028 r., ale ogólny cel nie jest dostępny i nie określono celu dla wskaźnika rezultatu R.22 dotyczącego zrównoważonej gospodarki substancjami biogenymi.

Niektóre działania są nastawione na elementy środowiska, takie jak pasy buforowe, tereny podmokłe i międzyplony lub praktyki zarządzania uprawami, które dają dobre efekty w zmniejszaniu strat składników odżywczych i stosowaniu nawozów, poprawy struktury gleby, a także zwiększanie różnorodności biologicznej. KPS wspiera również planowanie rolnictwa precyzyjnego, które obejmuje planowanie płodozmianu, mapowanie gleby i analizę substancji biogeny w celu zapewnienia stosowania odpowiednich ilości nawozów. Płodozmian i mapowanie gleby są jednak już standardowymi środkami w większości szwedzkich gospodarstw, więc dodatkowe premie za takie działania mogą nie doprowadzić do dalszego zmniejszenia zużycia nawozów. KPS wspiera również dodatkowe inwestycje strukturalne, takie jak rowy z filtrami wapiennymi, rozwój umiejętności lub innowacje. Jednak w KPS wyraźnie brakuje perspektywy systemowej. Można było zamiast tego zaproponować różne praktyczne działania terenowe, na przykład wymóg, by strefy ochronne składały się z roślin przyjaznych zapylaczom, aby kwalifikowały się do dotacji.

■ KPS może przyczynić się do osiągnięcia celu EZŁ, ale potrzebne są silniejsze i wiążące środki uzupełniające, aby zmniejszyć zużycie nawozów o 20%, a straty składników odżywczych o 50%.

PRZYWRÓCENIE CO NAJMNIEJ 10%
GRUNTÓW ROLNYCH DO STANU
WYSOCE ZRÓŻNICOWANEGO
KRAJOBRAZU

**Nie ma ustalonego celu dla
wskaźnika rezultatu R.34 doty-
czącego elementów krajobrazu.**

ZMNIJSZENIE
SPRZEDAŻY ŚRODKÓW
PRZECIWDROBNOUSTROJOWYCH
DO CHOWU I HODOWLI ZWIERZĄT I
AKWAKULTURY O 50%

**Nie wyznaczono celu dla wskaź-
nika rezultatu R.43 dotyczącego
ograniczenia stosowania sub-
stancji przeciwdrobnoustroj-
wych.**

Ogólnie rzecz biorąc, przepisy do-
tyczące dobrostanu zwierząt w
Szwecji są bardziej rygorystyczne
niż normy UE, a stosowanie środ-
ków przeciwdrobnoustrojowych w
chowcie i hodowli zwierząt i akwa-
kulturze w tym kraju jest już na bar-
dzo niskim poziomie. Trudno osza-
cować możliwość zmniejszenia
sprzedaży środków przeciwdrobn-
oustrojowych przy tak niskim już
poziomie początkowym. Mimo to
KPS wspiera współpracę i rozwój
umiejętności, które poprawiają do-
brostan zwierząt i kontrolę infekcji
oraz bada alternatywne systemy
hodowli zwierząt.

■ Zapewnia również ekoschemat
dotyczący dobrostanu zwierząt.
Niemniej jednak działania KPS nie
pomogą przeciwdziałać rosnącej
wielkości gospodarstw i ogólnemu
„uprzemysłowieniu” systemu cho-
wu zwierząt.

SPRAWIEDLIWE WARUNKI PRACY
DLA ROBOTNIKÓW ROLNYCH (NP.
WARUNKOWOŚĆ SPOŁECZNA)

Proponowane środki nie są inno-
wacyjne pod względem sprawie-
dliwych warunków pracy, a tym
samym nie zapewniają sprawiedli-
wych warunków pracy robotnikom
rolnym.

POPRAWA SYTUACJI EKONOMICZNEJ
ZWŁASZCZA DROBNYCH ROLNIKÓW
I PRODUCENTÓW NA OBSZARACH
ZMARGINALIZOWANYCH

0%

**Wskaźnik rezultatu R.6 dotyczący
redystrybucji do mniejszych go-
spodarstw wynosi 0%.**

KPS proponuje regularne dochody
i wsparcie strukturalne dla mło-
dych rolników na tworzenie przed-
sięwzięć lub na dywersyfikację i
rozwój łańcucha żywnościowego.
Jednak system wsparcia obszar-
owego wyraźnie przynosi korzyści
rolnikom prowadzącym działalność
na dużą skalę i dotyczy wyłącznie
rolników posiadających grunty i go-
spodarujących na nich. Wsparcie
dla młodych rolników jest potrzeb-
ne, ale powinno być połączone ze
środkami, które w większej mierze
podważają obecną strukturę, a nie
tylko być wypłacane jednostkom w
zależności od wielkości gospodar-
stwa. Wsparcie innowacji i współ-
pracy może przynieść korzyści
rolnictwu na mniejszą skalę i o nie-
konwencjonalnym profilu. Jednak
środki te najprawdopodobniej nie
są wystarczająco silne, aby osią-
gnąć prawdziwą dywersyfikację
wśród rolników i w systemach rol-
niczych.

KPS proponuje również ważne
środki na rzecz produkcji owoców
i warzyw, pszczelarstwa, chowu i
hodowli zwierząt z zagrożonych
ras i produkcji bydła na gruntach
rolnych gorszej klasy, co będzie
miało pozytywny wpływ na drob-
nych producentów.

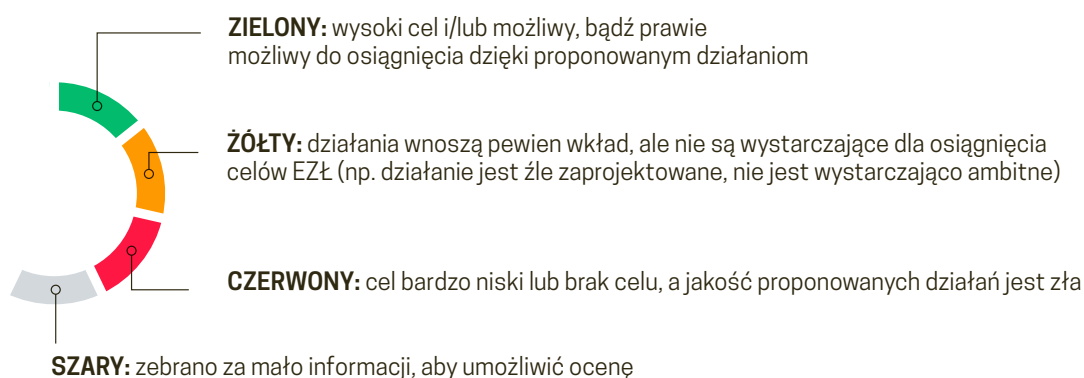
■ Podobny efekt może mieć za-
proponowane w KPS wsparcie
wyrównawcze. Jednak wydaje się
ono niewystarczające, ponieważ
większość szwedzkiego budżetu
WPR nadal wspiera rolnictwo kon-
wencjonalne na dużą skalę. Sku-
pienie się na drobnych producen-
tach i producentach na obszarach
zmarginalizowanych jest dalece
niewystarczające, aby umożliwić
bardziej zróżnicowany, odporny
i zrównoważony system żywno-
ściowy.

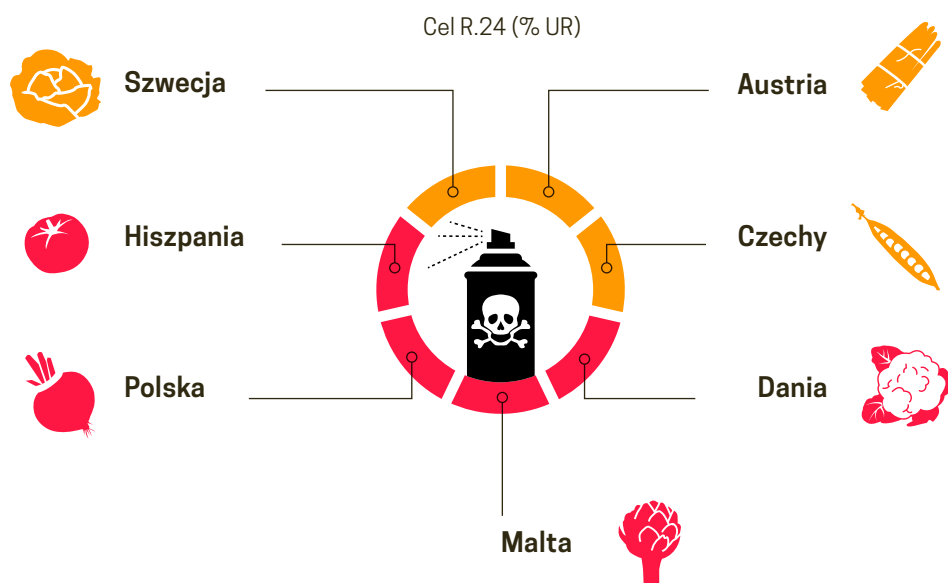
System
wsparcia
obszarowego
jest wyraźnie
korzystny
dla rolników
prowadzących
działalność na
dużą skalę
i dotyczy
tylko rolników
posiadających
ziemię i
gospodarujących
na niej.

PODSUMOWUJĄC: PRZEGLĄD KRAJOWYCH AMBICJI

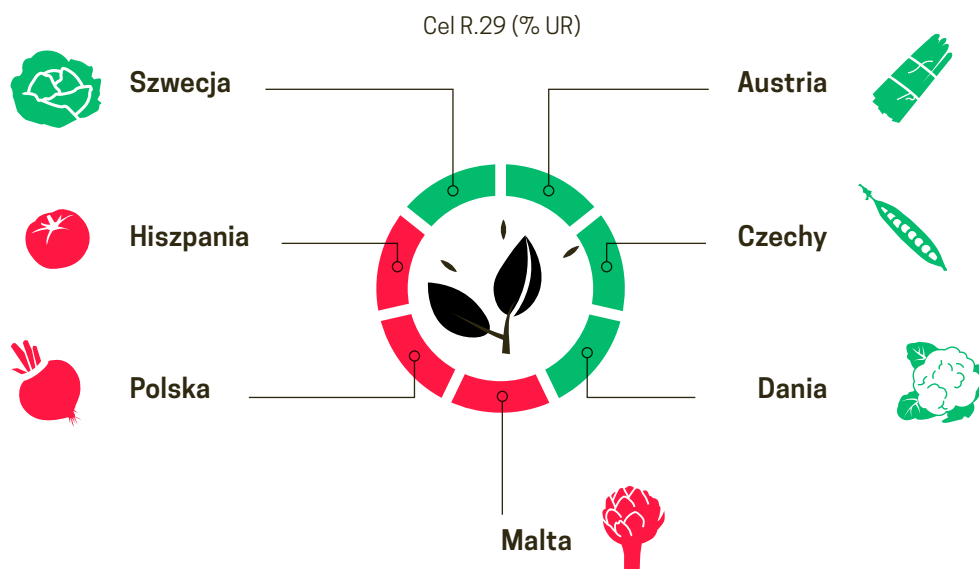
Cele dotyczące wskaźników rezultatu odnoszących się do każdego celu Europejskiego Zielonego Ładu, wraz z oceną prawdopodobieństwa osiągnięcia tego celu
(na podstawie zarówno jakości, jak i ilości proponowanych środków).

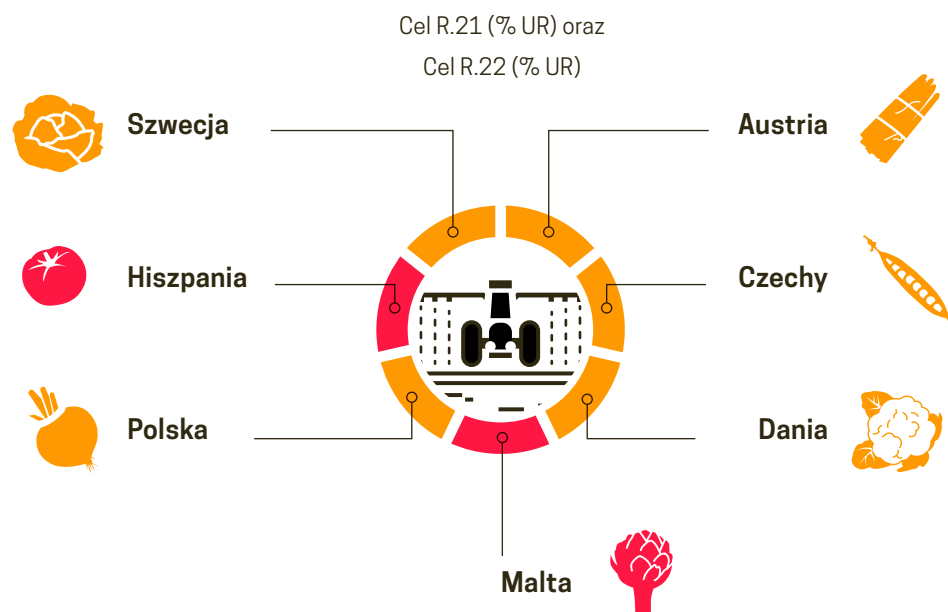
Zmniejszenie ogólnego stosowania pestycydów chemicznych i ich zagrożenia o **50%**

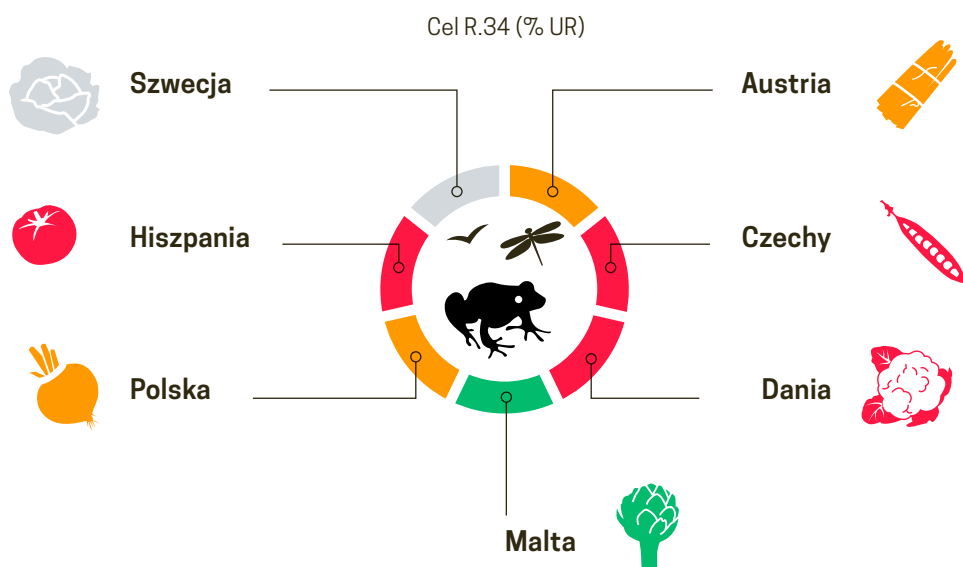
25% gruntów rolnych w UE w uprawach ekologicznych

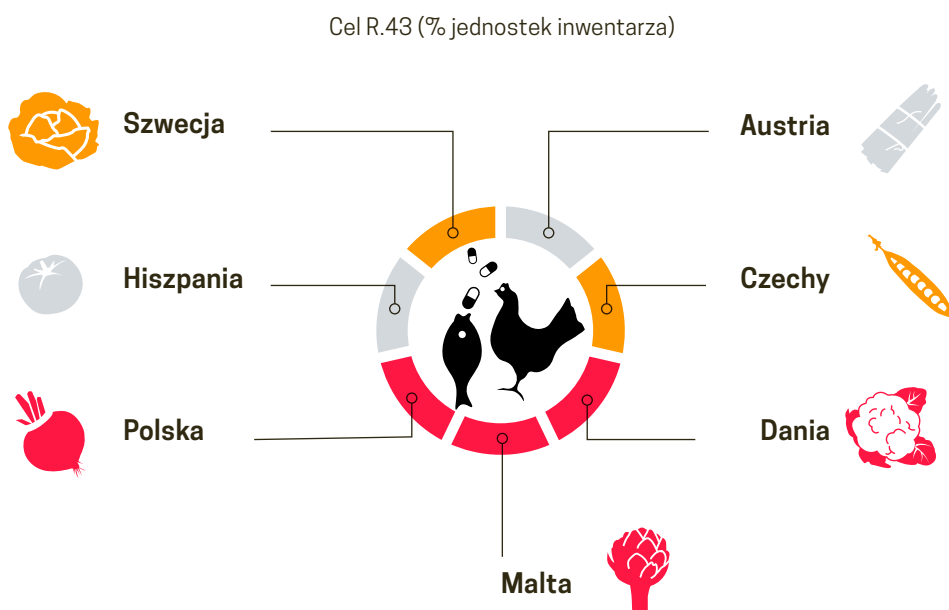
Zmniejszenie ucieczki substancji biogennych o co najmniej **50%**
(zwłaszcza chodzi o nadmiar azotu i fosforu w środowisku)
oraz ograniczenie zużycia nawozów o **20%**

Przywrócenie co najmniej **10%** gruntów rolnych do stanu wysoce zróżnicowanego krajobrazu

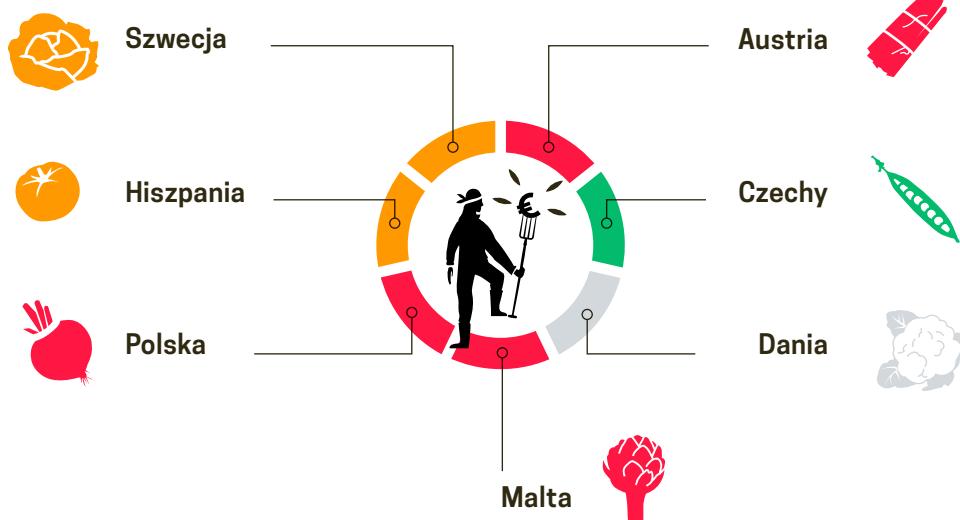

Zmniejszenie sprzedaży środków przeciwdrobnoustrojowych do chowu i hodowli zwierząt i akwakultury o **50%**

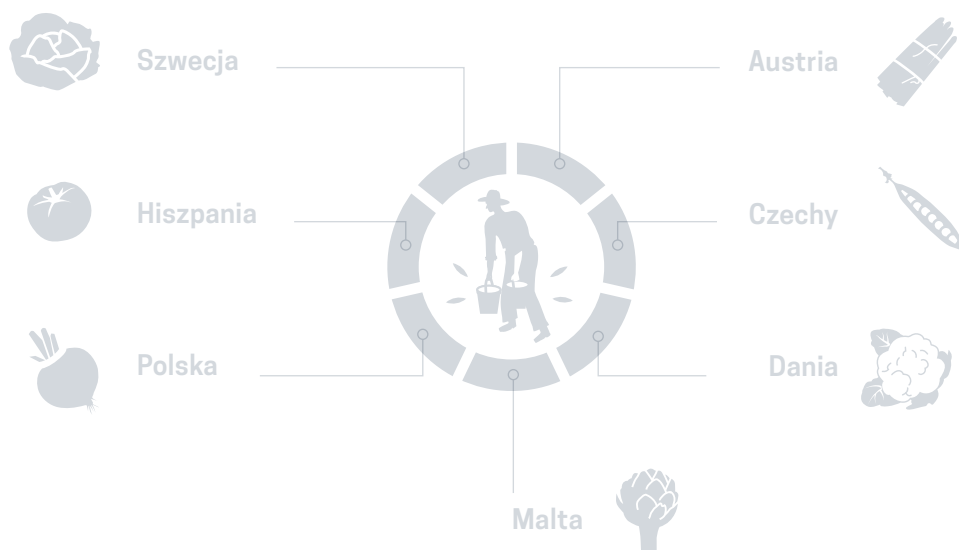

Poprawa sytuacji ekonomicznej zwłaszcza drobnych rolników i producentów na obszarach zmarginalizowanych

R.6 % dodatkowych płatności bezpośrednich na hektar dla kwalifikujących się gospodarstw poniżej średniej wielkości gospodarstwa (w porównaniu ze średnią)

Sprawiedliwe warunki pracy dla robotników rolnych (warunkowość społeczna itp.)

PODSUMOWANIE

W niniejszym raporcie oceniono krajowe plany strategiczne WPR siedmiu państw członkowskich w odniesieniu do celów Europejskiego Zielonego Ładu oraz wsparcia dla drobnych rolników i producentów. Z dostępnych informacji, które zgromadziliśmy, można wyciągnąć następujące wnioski:

W jakim stopniu plany strategiczne WPR przyczyniają się do realizacji celów Europejskiego Zielonego Ładu?

- Jeśli chodzi o cele Zielonego Ładu dla rolnictwa, ogólny obraz sugeruje, że większość planów strategicznych WPR nie wniesie znaczącego wkładu w ich realizację.
- Jedyne cele Zielonego Ładu, które prawdopodobnie zostaną osiągnięte lub prawie spełnione, to te dla rolnictwa ekologicznego w Austrii (choć Dania, Szwecja i Czechy mogą się do nich zbliżyć), ograniczenie strat substancji biogenych w Polsce oraz ochrona elementów krajobrazu na Malcie. Nawet jednak w tych przypadkach należy zauważyć, że potencjalny sukces niekoniecznie powinien być przypisywany działaniom WPR, ponieważ w niektórych przypadkach wynika on raczej z już istniejących i kontynuowanych trendów.
- Wydaje się, że szczególnie brakuje działań w zakresie redukcji stosowania pestycydów i nawozów, gdyż w tej dziedzinie żaden z ocenianych planów WPR nie wniesie znaczącego wkładu w osiągnięcie celu.
- Wydaje się, że spośród zbadanych państw członkowskich Hiszpania wyznaczyła szczególnie niskie wartości docelowe dla większości celów Zielonego Ładu.
- Ogólnie, jak wskazano, istnieją trudności w interpretacji wskaźników rezultatu w odniesieniu do realizacji celów EZŁ. Wskaźniki oddziaływania są ściślej powiązane z celami EZŁ, ale państwa członkowskie nie muszą wyznaczać dla nich celów. Można zaobserwować duże rozbieżności między państwami członkowskimi w zakresie celów, jakie wyznaczają dla wskaźników rezultatu, ale stosunkowo wysoki cel niekoniecznie oznacza duże ambicje. Choć wysoko postawiona poprzeczka wskazuje na duży zasięg środków, nie mówi nic o rygorystyczności ani skuteczności tych działań. Często wydaje się, że brakuje dodatkowych informacji na temat jakości proponowanych programów i tego, ile przyniosą, m.in. jaki procent redukcji pestycydów zostanie osiągnięty przez dany program.
- Nieuwzględnione w sprawozdaniu: podczas gdy w przypadku większości celów w większości państw członkowskich to WPR prawdopodobnie w największym stopniu przyczynia się do realizacji celów EZŁ związanych z rolnictwem, w niniejszym sprawozdaniu nie oceniono działań na rzecz celów EZŁ, które mogłyby być wspierane spoza WPR, takich jak: przepisy krajowe, pomoc publiczna, fundusze spójności i fundusze odbudowy. W raporcie nie oceniono również zakresu szkodliwych dotacji, takich jak wsparcie dla przemysłowego chowu zwierząt lub środków finansujących intensyfikację (np. maszyny, pomieszczenia dla zwierząt), które utrudniają realizację celów EZŁ.

W jakim stopniu plany strategiczne WPR wspierają drobnych rolników i sprawiedliwe warunki pracy?

- W analizowanych KPS jest bardzo niewiele wzmianek o uczciwych warunkach pracy. Zgodnie z przeglądem opublikowanym przez Komisję Europejską²⁰ większość państw członkowskich zdecydowała się na wdrożenie „warunkowości społecznej” w 2025 r., z wyjątkiem dwóch, które zastosują ją od 2023 r. i dwóch, które zrobią to od 2024 r. (w tym Hiszpania).
- Podobnie wsparcie dla drobnych rolników nie jest priorytetem w ocenianych KPS. Czasami proponowane są środki, ale trudno jest dokonać ich oceny. Najlepiej pod tym względem radzą sobie Czechy.

²⁰ <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-7022-2022-IN/IT/en/pdf>

Nasze zalecenia

Z przeanalizowanych KPS jasno wynika, że brakuje znaczących działań zarówno w zakresie celów EZŁ do 2030 r. dotyczących rolnictwa, jak i w ramach wsparcia dla drobnych rolników i pracowników rolnych. Ponieważ kolejna WPR będzie obowiązywać do 2027 r., zaleca się zatem, co następuje:

- **O wiele więcej działań należy podjąć we wszystkich krajowych dokumentach strategicznych w zakresie praktycznie wszystkich celów EZŁ.** Komisja Europejska musi rozliczać państwa członkowskie z proponowania znacznie ambitniejszych celów w celu zaspokojenia potrzeb związanych z klimatem, środowiskiem i drobnymi rolnikami na ich terytorium. Narzędzia WPR powinny być wykorzystywane, aby umożliwić rolnikom przejście na praktyki agroekologiczne i wspierać tych, którzy już dzięki nim prosperują.
- **Komisja Europejska musi znacznie dokładniej przyjrzeć się wsparciu powiązanemu z produkcją i innym szkodliwym dotacjom** w planach WPR państw członkowskich, które podważają cele EZŁ i przyczyniają się do ciągłego polegania na paszach i zewnętrznych środkach produkcji.
- Po wejściu w życie nowej WPR w 2023 r. państwa członkowskie mogą zmieniać swoje KPS raz w roku. **Chociaż od samego początku należy zatwierdzać jedynie ambitne plany, ten proces weryfikacji powinien zostać wykorzystany do dalszego doskonalenia KPS i do korekty działań, które nie przynoszą rezultatów.**

Aby mieć szansę na osiągnięcie celów Zielonego Ładu, państwa członkowskie muszą pójść znacznie dalej niż to, co jest obecnie proponowane w ich planach strategicznych, i wykorzystać budżet WPR do przejścia na bardziej zrównoważone i sprawiedliwe systemy żywnościowe oparte na suwerenności żywnościowej i agroekologii. W przeciwnym razie cele strategii „Od pola do stołu” i strategii na rzecz różnorodności biologicznej będą niczym więcej jak pustymi obietnicami.

ZAŁĄCZNIK 1: Metodologia

Ankiety wysłano do siedmiu partnerów krajowych z Austrii, Czech, Danii, Malty, Polski, Hiszpanii i Szwecji w celu zebrania informacji o narzędziach WPR stosowanych do realizacji ośmiu celów strategii „Od pola do stołu” i strategii ochrony różnorodności biologicznej:

- Zmniejszenie ogólnego stosowania pestycydów chemicznych i ich zagrożenia o 50%;
- 25% gruntów rolnych w UE w uprawach ekologicznych;
- Zmniejszenie ucieczki substancji biogennych o co najmniej 50% (zwłaszcza chodzi o nadmiar azotu i fosforu w środowisku);
- Ograniczenie zużycia nawozów o 20%;
- Zmniejszenie sprzedaży środków przeciwdrobnoustrojowych do chowu i hodowli zwierząt i akwakultury o 50%;
- Sprawiedliwe warunki pracy dla robotników rolnych (warunkowość społeczna itp.);
- Przywrócenie co najmniej 10% gruntów rolnych do stanu wysoce zróżnicowanego krajobrazu;
- Poprawa sytuacji ekonomicznej zwłaszcza drobnych rolników i producentów na obszarach zmarginalizowanych.

Informacje zostały zebrane, a następnie podsumowane dla danego kraju i celu.

W pozostałej części raportu dokonano syntezy informacji dla poszczególnych państw członkowskich w następujący sposób:

- W tabeli szereguje się ambicje państw członkowskich w ich planach dla WPR według celu. Kolor zielony oznacza, że kraj najprawdopodobniej osiągnie cel lub zbliży się do niego. Kolor żółty oznacza wynik mieszany, ponieważ albo cel jest ambitny, ale nie towarzyszą mu odpowiednie środki, albo cel jest niski, ale towarzyszą mu ciekawe lub lepsze środki niż poprzednio. Kolor czerwony oznacza, że państwo członkowskie w ogóle nie zajmuje się problemem. Kolor szary wskazuje, że nie zebrano wystarczających informacji, aby dokonać oceny.
- Podsumowanie określające, w jakim stopniu plany WPR przyczyniają się do realizacji celów EZŁ, z jednej strony ekologicznych, a z drugiej społecznych.
- Zestaw zaleceń dla Komisji Europejskiej i państw członkowskich w końcowej fazie procesu zatwierdzania KPS.

Polski Klub Ekologiczny w Krakowie,
Koło Miejskie w Gliwicach
ul. Ziemowita 1/III p., 44-100 Gliwice, Polska
biuro@pkegliwice.pl pkegliwice.pl